

Štev. 14.

Na Dunaju, 31. avgusta 1899.

Letnik XII.

Pri čem smo?

Po toči zvoniti, je prepozno, in to resnico poštevamo mi ob sedanjem položaju tostranskih Slovanov, in v pogledu na to resnico smo priobčili v 12. številu »Sl. Sveta« članek pod zaglavjem: »Večina pa Jugoslovani«. Poštena »Edinost« je podala naše misli v izvirniku in v posebnem razgovoru svojim čitateljem. Dasi se poljski listi ne brigajo navadno zato, kar piše uboga raja jugoslovanska, je poljski list »Czas« vendar spekle, da je bilo zopet jedenkrat poljsko plemstvo rahlo otipano, a niso prijeli »Slovanskega Sveta«, temveč »Edinost«, torej slovenski list, ki se ne more takó lahko prezirati, kakor se dela dosledno z našim lističem. Kakó malo čitajo ali poštevajo »Slov. Svet« tudi tista uredništva slovanska, katerim dohaja naš list, je razvidno ravno iz tega konkretnega slučaja. Tudi »Politik« in Biankinijev in drugi slovanski listi so kar slepo ponatisnuli iz »Czasa« dotično očitjanje ter jo naravnost pripisali »Edinosti«. Ta je morala sama popraviti napako o navajanju izvirnika, in »Politik« je to tudi jednako pošteno omenila.

»Czas« se huduje nad Slovenci, češ, da ne puščajo pri miru drugih slovanskih, v večini zastopanih narodov, kakor to delajo Poljaki. Mi pa smo povdarjali, da sedaj ni še moment za opozicijo s strani Jugoslovani; če pa mora priti do tega, »treba se je dogovoriti z Mladočehi in vsekakor združiti se bez Poljakov, t. j., bez poljskega plemstva, s pomočjo katerih ne dosežejo nič znatnega. Da, o pomoči niti govoriti ni umestno; poljsko plemstvo ostaje ponajveč nevtralnó, a za tako nevtralnost popuščati slovansko politiko in slovanske interese, — to je vendar predrago za slovanske narode.« Ker pa so sedaj Slovani v družbi poljskega »Koła«, in ker je sedaj položanje neugodno, »morajo čakati sedaj tudi Jugoslovani.«

O dokazih za tako priporočanje se je celó »Edinost« začudila, ker jej je znano, da smo bili poprej najodločniši zagovorniki opozicijskega mišljenja, in smo radi tega tudi Mladočehe obsojali, da so, prvič, prerano, drugič, kot škodljivi separatisti ob Badenijevem nastopu opustili to stališče. Vendar je »Edinost« hotela naznaniti Slovincem izpremembo taktike »Sl. Sv.« »Novicam« se je zdelo primerno, radi tega razglasiti, da »Sl. Svet« hodi svoja pota; prav so imele, ali bi bile dolžne povedati, da se ta pota ravnajo po tleh, po katerih ho-

dimo, in če so ta tla drugačna, nastopamo tudi drugače. Pri tem pa poštevamo vedno tudi veličine dobička in škode ne le za jeden, temveč za vse tostranske slovanske narode. Radi tega smo tudi Jugoslovonom priporočali še nekoliko potrpežljivosti, dasi njih položanje je takó tužno, da potrpežljivost preseza uže sile tistega stremljenja, katero hoče oteti jugoslovanske narodne mučenike.

Ako mi torej postopamo takó, bi morala vsaj »Politik«, ki zagovarja skupnost sedanje večine, pripoznati, da se vsaj sedaj zlagamo tudi z njeno taktiko, če tudi iz načelno drugih vzrokov in povodov. A videlo se je, da konteksta naših izvajanj niso čitali, in tudi »Czas« je zasledil, kdo vé, po kakih potih, morebiti v »N. f. P.« le to, kar je zbolelo poljske plemiče.

No, ker se stvari tolmačijo krivo, in ker je silno važno, da slovanski zastopniki in njih volilci ne zabredejo gledé taktike sedaj in v najbliži bodočnosti, razložimo obširniše, kakó si vsaj mi mislimo vso stvar.

Vsi dobro vemo, da v tostranski polovini ne odločujejo ne narodi, ne slučajne vlade, temveč najvišji činitelji monarhije. To vidimo najjasneje v zvonanji politiki, tudi na Ogerskem in tudi v politiki zapadne polovine cesarstva. Kaj pomaga delegatom, da govore takó ali takó, ako se zgorej ne vjemajo s podanimi razlogi in željami! Kaj je doslej pomagalo, da so nemadjarski narodi na Ogerskem v kleščah madjarskega nasilstva? Kaj je pomagalo, da so se v tostranski polovini borili proti nerazmernemu obremenjevanju nasproti Ogerski? Kaj je pomagalo dokazovanje o drobljenju kulturnih pa političkih sil slovanskih narodov v tej polovini?

Jedino moralna združena sila bi spravila zvonanjo in raznotere notranje politike (govorimo zavestno v množnem številu) v drug tir, ki bi na poti do pravičnosti ugajale šibkejšim narodom. Slovani pa niso bili doslej niti v tostranski polovini dejanski združeni za zaresno skupno postopanje, in če pride do te zaresnosti, morejo moralno vplivati in pripomoči do izpremembe dosedanjih sistemov.

To obče znano dejstvo povdarjamo, da bi pravičnije in, slučajno, tudi pravičnije sodili o raznih tostranskih ministerstvih. Ta se izbirajo, ne, kakor bi hotele slučajne ali celó bolj trajne parlamentarne večine, temveč, kakor odločujejo na zgorej, in na najvišjih mestih delujejo raznoteri vplivi za vsakratno odločenje.

Pri nas je ministerskih kandidatur kar na izbiro, in če se ne udá ta, priteče pa oni, da se loti dela, katero se mu naloži.

Taka je tudi s Thunovim ministerstvom. Misliti si moramo, da ima posebne zadače, ki sezajo do določenih mej, in ko bi dejstva silila prekoračiti te meje, je vprašanje, ali dobi ministerstvo dovoljenje zato. O Thunovem ministerstvu utegnemo soditi različno; le to, da je finančni minister dr. Kaizl še vedno člen tega ministerstva, in da okolo in okolo v strelu šviga ogenj nemške irredente, daje oporo za misel, da grof Thun ne misli slabo o konečnem cilju svoje politike. Vprašanje ostaja pa odprto, ali in koliko moči bode on imel, da bi zadostil sedanjim potrebam države in narodov. Če pade sedanje ministerstvo, ne zgodi se to radi same obstrukcije, temveč radi najvišjih določitev, in iz teh spoznajo slovanski narodi in njih stranke, ali se bodo morali še pokoriti za grehe drugih, ali pa jim dojde rešitev. Monarhija ima v sebi moči dovolj, da morejo napraviti konec homatijam ter vendar narodom dati to, kar bi utvrdilo narode in cesarstvo samo.

Če bode moralo Thunovo ministerstvo odstopiti, ne da bi stvorilo odločen korak do izvršenja narodne enakopravnosti, ne bode treba tega pripisovati toliko njegovi šibkosti sami na sebi, kolikor pa temu, da ni moglo prodreti s svojimi načrti na zgorej. Energije posebne ne pripisujemo temu ministerstvu, ali dobre volje vsaj načelniku in fin. ministru ne morejo doslej odrekati.

Če odstopi Thunovo ministerstvo, ne da bi potolažilo z dejstvi Slovane, in če nastopi ministerstvo, katero bode še neugodniše za Slovane, nego dosedanje, tedaj odbije ura za izpremembo taktike slovanskih narodov in njih zastopnikov. V takem slučaju bi Slovani v novo zvedeli, da so dobri za doprinašanja raznih žrtev, da pa se ne potrebujejo več, ko stvorijo zadostnih uslug. Tudi bi se morebiti Mladočehi poučili, da ne smejo na svojo roko, kot separatisti, dogovarjati se z novimi ministri, kakor so se bili pre naglili gledé na Badenijevo ministerstvo. Pouk, ki so jih jim dale Badenijeve jezikovne naredbe, moral bi zadoščati tudi drugim slovanskim strankam za dolgo časa.

V slučaju, da bi nastopilo kako nemško-poljsko liberalno ministerstvo, bi še le slovanski narodi in njih poblašenci spoznali, koliko je vredno združevanje s poljskim »Kolom«. »Czas« naj se prerano ne hvali in je dolžen čakati, ko bodo mogli poljski plemiči podati dokaz, koliko je njih družba vredna. V prošlosti so poljski šlahtiči uže davno z dejstvi pokazali, da se jim dobro godi v kolobarju nemško-židovskega liberalstva; koliko so se poboljšali za bodočnost, o tem bode govorila sama ta bodočnost; poleg tega imamo notranjih dokazov, kakó se bode poljsko plemstvo vedlo v slučaju politiških izprememb. Kakó postopa poljsko plemstvo s edaj? Ponajveč drži križem roké; da bi pa pozitivno pospeševalo rešenje narodnostnega vprašanja, tega ne stvori. V tem je načelna razlika med Nemci in Slovani. Poleg vseh notranjih preprirov, je nemška obstrukcija solidarna v teptanju ustavnega prava in še bolj historiškega državnega prava gledé Slovanov; poljsko »Koło« pa si šteje uže v posebno zaslugo, da se drži v strani, naj delajo s Čehi in Jugoslovani, kakor koli. Ali je to solidarnost slovanska v krizi, v kateri gre za pravo na jedni strani in hegemonijo na drugi strani? Ali se pravi to,

vmeševati se v stvari drugega naroda, ako obsojemo tako taktiko kot neslovansko, škodljivo tudi državnim interesom? Ako mirno gledaš, da kdo pretepa šibkega, ko ima človeško in še specijalno pravo, da ga ščitimo, ali je to solidarno? In tako postopa v dobi nemške irredente poljsko plemstvo!

Naj postopa to plemstvo, kakor je potrebno, potem se ne bode nihče izpodlikal nad njim. Če nimam s teboj nič opraviti, je dovolj, da mi ne škoduješ; če pa si z menoj v zvezi, v prijateljstvu, ni dovolj, da se dižiš v zatišju, ko me pretepajo, temveč imaš pozitivno dolžnost, da me braniš po svoji moči. Po takem je gola nevtralnost zaveznikov v naši dosedanji parlamentarni večini nedostatek in prava politiška napaka, naj jo poljsko plemstvo priznava ali ne.

In še nevtralnosti se niso doslej držali vsi člani poljskega »Koła«; jedino med njimi so se ponavljale izjave in brošure, ki razodevajo staro koprnjenje po združenju z Nemci in naravnost z nemško požidjeno levico. Ali se je slišala kaka taka pojava med Čehi ali Jugoslovani? Poslednji čakajo le rešitve, in ker te le noče biti, mislijo, kakó bi se pomagali, in reveži prihajajo tudi na misel opozicije, katero v družbi z drugimi Slovani je »Sl. Svet« leta in leta priporočal ter si kopičil sovraštvo ravno tistih prebrihtanih Slovencev, ki so prvi navdušeno vstopili v sedanjo večino in opisovali novo dobo rajskega življenja, katero podeli ta večina.

Morebiti, da so prišli tudi Jugoslovani do spoznanja, kakošna je prav za prav ta večina, v kateri, kakor pravijo tudi »Novice«, odločuje kak Javorski. Slovenci posebe bi se bili mogli uže iztreznuti ne le radi politiške bede, v kateri se nahajajo še posebe za sedanjega ministerstva. Tisti modrijani med slovanskimi zastopniki, ki so dokazovali, da črno mora postati belo, to se pravi, da deželna avtonomija dovede do nacionalne avtonomije, so imeli poslednji dve leti čas premišljevat, da dež. avtonomija, kakoršno ima poljsko »Koło« na misli, ne more nikdar dati narodom, kar jim gre, in da bi se torej Slovenci in drugi Slovani v pomešanih deželah potopili poprej v Nemštvu in Italijanstvu, nego bi dobili izvršenje narodne enakopravnosti.

Ako so torej Slovenci in še drugi Slovani vstrajali v sedanji večini, je to dokaz, da uže naprej se niso nadejali nič takega, kar bi bilo za njih narodnost odločilno. Ako so se postavili tudi Mladočehi na stališče dež. avtonomistov, je to le nadaljevanje napake, katero so bili zagrešili uže Staročehi s tem, da so opustili prvotni nacionalni program očeta Palackeega. Jeden Poljak, otec sedanjega zvanjega ministra, je bil spravlil s poti Staročeha, in skupno poljsko »Koło« uničuje pomen sedanje večine, katera ravno radi njega ne doseže nič posebnega, to pa radi tega, ker poljska politika ne dovoli, da bi narodi dobili skupen zakon o izvršenju narodne enakopravnosti.

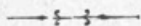
Če kljubu temu neugodnemu položaju priporočamo sedaj tudi mi, da bi Jugoslovani še vstrajali v sedanji večini, mora imeti to tehtne vzroke, in nekoliko smo jih pač uže navedli. Od večine same se ne moremo nadejati, česar potrebujejo slovanski narodi; ako bi se zgodilo kaj pomenljivega, izvršilo bi se preko nemške obstrukcije in preko glave poljskega »Koła« in preko skupne parlamentarne večine. Poljaki

bi se v tem slučaju morali udati viši sili, nego je sila ministerstva.

Na tak moment, ki pa nima posebne verjetnosti, je treba čakati. Če tega trenutka ne bode, pokaže se zmaga — obstrukcije, in tedaj naj gledajo Čehi in ostali Slovani, da se združijo za skupno opozicijo. Poljaki jih ne bodo sledili, ponajveč tisto malo število, ki ne sedi v plemskem »Kožu«. V opoziciji pa se morajo združiti vsi Slovani, in ne smejo puščati Mladočehov na cedilu, kakor so pustili oni nje, ko so se bili začeli z Badenijem dogovarjati, ločeno od drugih slovanskih skupin. Jedino skupna opozicija, če bode potrebna, more moralno vplivati in konečno dosepeti do cilja, ki ti moral biti dosežen uže davno ali vsaj sedaj, ko besni nemška irredenta v Avstriji in v Velikonemčiji. Denimo, da bi stopili v opozicijo izključno Jugoslovani. Kaj bi nastalo? Večina bi se porušila, in nastala bi druga, ki bi bila za Slovane še slabša, in bi radi tega ne mogli ostati v nji vsaj Mladočehi. A recimo, da bi ostali samo Hrvati pa Slovenci v opoziciji. Nekoliko bi se popraševalo, kaj to pomenja; a pomisliti je treba, da obrekovalcev imajo Slovani vselej in povsod mnogo, in ne pripoznavali bi se pravi vzroki, pač pa bi se verovalo tujim podpihovalcem. Vsled tega bi dobili Jugoslovani še druge priimke, nego so se dali pred leti Mladočehom, in na jugu bi nemška ali ital. irredenta v družbi z drugimi silami nadalje in v še večji meri tlačila Slovane.

Treba je torej čakati momenta, v katerem bi se Slovani zjediniли za skupno opozicijsko postopanje bodisi v parlamentu ali zvonaj njega. Če te opozicije ne bode treba, toliko bolje; če pa jo vstvarijo neugodna dejstva, naj se pokaže v združenih silah. Moralna nevolja bi jo porodila, in trajna krivica bi jej dajala nadaljnjo moč. Če nastane torej opozicija med Slovani, opirala se bode na vzroke, ki bodo umljivi v vsem civilizovanem svetu. Nemška opozicija in obstrukcija se opira na laži in tudi, zunaj Velikonemčije, nima velikega moralnega vpliva. V Nemčiji hočejo verovati lažem, drugod jih izpodmakne resnica. Slovanska opozicija pa bi zajemala svojo moč iz dejstev, ki so Slovanom krivična, in za krivico bi zvedeli tudi drugi veliki narodi, tudi ko bi jo prikrivali v pruski Nemčiji. Po takem bi moralni vpliv slovanske opozicije pokazal se polagoma močnejšim in bi v dosledni vstrajnosti Slovane približal zmagi prava in pravičnosti.

Na tak moralen vpliv se opiramo mi, ko priporočamo še nekoliko potrpljenja tudi Jugoslovanom. Če se zgodi Slovanom krivica sedaj, ko trpé za monarhijo in branijo njene interese, zve ves civilizovani svet o tej nenavadni krivici, in ta svet mora Slovane opravičiti, ako se krivici uprejo s skrajnim ustavnim orožjem. Nadejamo se, da v interesu cesarstva in tlačjenih narodov ne zmaga irredenta, temveč duh pravičnosti pozitivnega državnega pa ustavnega prava.

Jeden občeslovanski jezik.

(K vprašanju o zadačah Spb. Slovanskega blagotvornega Občestva).

Pod tem zaglavjem je priobčilo »Novoje Vremja« koncem meseca junija t. l. posebno pismo I. P. Kornilova, ka-

tero je ponatisnulo mnogo slovanskih listov in povedalo svoje stališče glede vprašanja občeslovanskega jezika.

Tudi mi podajemo tu prevod tega pisma našim čitateljem, kateri uže davno poznajo naše stališče, kajti točka o občeslovanskem literaturnem jeziku spada izrecno v program »Sl. Sveta«, in to točko je list tudi često razpravljajal.

Pismo Kornilova govori takó-le:

»V kulturnem in političnem položaju sedanjega človeštva zasedajo prvo mesto tri narodnosti: Nemci, Angleži in Francozi.

Vsaka teh narodnostij, hraneča svoje krajevne posebnosti življenja, svoja različna narečja in govore, imajo jeden obči literaturni jezik, ki služi kot zedinjajoča duševna vez za sestavljajoče jo pojedine osebnosti, in kateri utvrjuje v njej zavest njenega plemenskega, krvnega jedinstva; ta zavest pa, vdihajoča narodu čustvo sile in mogočnosti, ima blagotvoren vpliv tudi na političsko trdnost in samostalnost.

To v obče. Posebe pa daje jedinstvo literaturnega jezika sami literaturi lastno silo in široko razprostranjenje in dosledno ima poseben mogočen vpliv na ume. Vsled jedinstva literaturnega jezika izhajajo tudi tiskana izdavanja imenovanih narodov v ogromni količini iztisov, dobivajo široko razprostranjenje v narodnih množicah, kažejo pa tudi vpliv na literature drugih narodov. Duševne tvorne sile naroda dobivajo v tem slučaju možnost za svoje pojavljenje. Človeški razum se javlja v visoki meri plodotvoren, z obilnostjo odškoduje i sebe za potratjeno energijo i istočasno daje visoko hrano in lahko prijemano npravno hrano široki okrožajoči sredi.

Taka je, pravimo, sredi prvih kulturnih narodov sedanjega veka. V drugem položaju v tem pogledu so stvari sredi narodnostij, sestavljajočih slovanski svet. Ta svet predstavlja skrajno literaturno razkosanost (razjedinjenje). Jedino v Rusiji hranijo vse slovanske narodnosti, izključivši Poljake, hraneče svoja krajevna narečja in govore (Malorusi, Belorusi in Velikorusi, z množico svojih deželnih govorov) ter imajo jeden obči literaturni jezik. Ostale slovanske narodnosti pa, ki živé na Balkanskem polotoku, v Avstro-Ogerski in Nemčiji imajo vsaka svoj literaturni jezik ter se kažejo kulturno razkosane. Celó po številu takó majhna narodnost, kakor Serbi-Lužičani, ima, kakor znano, dva literaturna jezika: niželužiški in gornjelužiški. Takó predstavlja slovanski mir v tem pogledu na velike in majhne kose razbito posodo.

Odtod vse toliko neprijetne in za Slovanstvo značilne posledice. Razkosanost (razobčenost) slovanskih narodnostij sestavlja jeden iz glavnih vzrokov njih političske slabosti, ker nedostajanje jednega občega literaturnega jezika ima za posledico nerazumljenje drug drugega in popolno vzajemno odtujenje. Ta razkosanost prinaša tudi šibkost literaturno, uže po preprostem aritmetičkem zakonu, po katerem so pojedine postavke vselej manjše od njih zneska. Literaturna šibkost prinese za seboj pa tudi občo kulturno slabost, katero dejanski vidimo zlasti sredi malih slovanskih plemen.

Tako sliko predstavlja iz sebe sedanji slovanski svet. Ali je pa treba želeti tako sliko? Ali zadovoljuje ona Slovanstvo v obče in pojedina slovanska plemena posebe? Jedva kdo, razun vragov Slovanstva, more odgovoriti na to vprašanje v pritrjalnem smislu. Neobhodnost kulturnega zjedinjenja s pomočjo jednega literaturnega jezika se je priznavala in se priznava od mnogih slovanskih učnih prvakov in pisateljev, in mnogi iz njih so priznavali, da pravo na vlogo občega literaturnega jezika Slovanov mora pripadati ruskemu jeziku, kateri govori blizo sto-

milijonsko naseljenje, zasedajoče široko carstvo, imajoče ogromno silo in pomen v svetovni zgodovini in vplivajoče na usode vseh slovanskih plemen. Vloga jednega literarnega jezika je dolžna tem bolj pripadati jeziku ruskemu, ker ta jezik, vsled množstva njegovih narečij in govorov in vsled tega, da pri njegovi sestavi sta sodelovala cerkovna in narodna literatura, je najbogatejši jezik v slovanskem pogledu. Ta jezik, ki živi v narodu, je razširjen na ogromnem prostanstvu, od krajev večnega ledu do skoro tropskih dežel, od sredine Evrope do skrajno poslednje točke azijskega Vstoka, in ta jezik je zasnoval najbogatejšo terminologijo, vsled katere se morejo v njem izraziti prebivalci, ki živé v najrazličnih klimatiških, političkih in kulturnih uslovjih. Dosledno v tem pogledu zaprek v jezikovnemu in s tem v kulturnem zedinjenju ne more biti. Neobhodno potrebno je lotiti se tega dela, in lotiti se je treba, kakor mora biti, s trdno vero v uspeh, oduševlja se z zavestjo tega velikega blaga, katero prinese ono našim razcepljenim in v nejednaki borbi oslabljenim bratom.

No kakó lotiti se? Pri čem začeti in kakó vršiti delo?

Razume se, v tej kulturni borbi, katero jemljemo mi na sebe, morajo biti k doseženju predpostavljene zadače naj-silnejša, najizdatniša dizala (Hebel). Prvo mesto zavzemlje tukaj v sedanji dobi najmogočnejše dizalo — tiskana beseda z njenimi organi: novinami, časopisi, raznimi drugimi periodičskimi izdaji, brošurami in učenimi deli. No, kot jedno iz sredstev za propagando ideje o neobhodnosti duševnega zedinjenja Slovanov s pomočjo jednega literarnega jezika bi moglo služiti osnovanje silno razprostranjenega slovanskega tiskanega učeno-literarnega organa, posvečenega slovanoznanstvu v najobširnejšem pomenu te besede. Tak organ se more osnovati jedino v Rusiji, ker ne v Avstro-Ogerski, ne v Nemčiji, ne na Balkanskem polotoku ne more najti uslovij za svoje življenje.

Soglasno s § najviše 12. aprila 1877 potrjenih pravil Slavjanskega blagotvornega Obščestva, ima to občestvo za cilj: »podpirati znanstvene in literarne odnošaje z učnimi in literarnimi društvi v slovanskih zemljah; preskrbovati slovanske šole, učena in literarna društva z ruskimi knjigami in perijodiškimi izdaji in pa dobivati v zameno tega njih izdaja; izdajati na zakoniti podstavi knjige in druge pomočke o slovanoznanstvu ter zbirati v obče denarna sredstva za zgorej navedene namere.

Torej je zlasti to društvo, katero bi bilo po samem namenu svojega obstanka dolžno lotiti se propagande ideje kulturnega zedinjenja Slovanov. Radi tega je neobhodno potrebno, da se Slovansko Obščestvo okoristi z danimi mu pravi in obrne svoje glavne sile na osnovanje pri njem silnega, perijodiškega literarnega organa, katerega bi se udeleževali prvi pisatelji in učenjaki vseh slovanskih narodov. Poskus slovanskega podobnega organa se je bil napravil v 1870. letih. No tedaj Slavjanskoje Obščestvo ni razpolagalo z velikimi sredstvi, in, osnovavši perijodiško izdanje pod zaglavjem: »Slavjanski Sbornik«, je v teku nekaj let moglo izdati le tri knjige. A med tem so tudi te tri knjige napravile svoje silno delo. Povodom njih izdaja je stopila izdateljska komisija v zveze z učenjaki in pisatelji Češke, Srbske in drugih slovanskih dežel, in odtod poslana razprava so bile tiskane v »Sborniku«, kateri je s takim načinom napravil prvi in dovolj uspešni poskus o kulturnem zedinjenju Slovanov.

Isto, kakor naravno, more se ponoviti v sedanjem času, tem bolj, ker Petrograjsko Slovansko blagotvorno društvo razpolaga z mnogo večimi sredstvi, nego v 1870tih letih, in radi tega more njegovo perijodiško izdanje vzeti neprimerno

bolj široke razmere in dobiti večje razprostranjenje. Vsled tega izdaja, pridejo ruski učenjaki in pisatelji v neposredno dotiko z zamejnimi slovanskimi pisatelji in učenjaki, in to izdanje bode imelo blagotvoren vpliv s tem, da posluži slovanskemu nacionalnemu samozavedanju in kar možno obširnemu, polnemu in oživljenemu izučanju slovanske zgodovine, etnografije, arheologije in filologije.

V pogledu na ogromni pomen takega izdaja za slovanske narode, je treba želeti, da bi Petrograjsko Slovansko blagotvorno društvo obrnulo na nje vse svoje znanstvene in literarne sile in gmotna sredstva. Delovanje Slovanskega društva, obrneno k slovanoznanstvu je toliko neobhodniše, ker v tem oboru ostaje še mnogo neizsledovano; utvrjeno ni celó s potrebno točnostjo vzajemno odnašanje nekaterih iz slovanskih narečij.

Na neobhodno potrebne gmotne stroške ni treba obratiti zanimanja, tem bolj, ker sredstva za nje ima Slovansko društvo. Stroški morajo biti, in ni treba skrbeti za njih pokritje po kupčijski šegi, kakor delajo to uredništva privatnih organov. Velikost ideje, kateri bodo služilo Slovansko društvo, je dolžna zatreti vse druge pomisleke. Slovansko društvo je dolžno vesti delo izdaja takisto, kakor je izvršujejo druga učena društva — Rusko geografsko društvo, Društvo stare pismenosti, Arheografska komisija in druga, katera jedno za drugim priobčujejo svoja v visoki meri koristna izdaja, bez vsake misli o povrnitvi kedar koli napravljanih stroškov. Potreba je le, da bi Slovansko društvo razumelo svojo važno zadačo, sredstev pa za njih izpolnjenje ima, in v bodočnosti jih bezdvomno najde še več.

Te opominje smatramo posebno pravočasnimi v pogledu na poslednje dogodke v Slovanskem društvu, a tudi gledé na bližnjo, nekoliko, kakor se sliši, izpremembo delovanja v njegovem značaju.

J. P. Kornilov.

Opomnja. „Новое Время“, ki priobčuje to razpravo ruskega Slovana Kornilova, je k temu pripomnilo naslednje: „Vprašanje o občeslovanskem jeziku zahteva, kakor vsako obče delo, tudi občega razsojevanja od vseh slovanskih narodnostij. Bilo bi torej dobro, ako bi ono vzbudilo zameno mnenij v vseh slovanskih novinah, in ko bi se na tak način napravilo nekako vseobče slovansko glasovanje o tej važnej slovanski stvari. Mi s svoje strani ne odrekli bi mesta za odzive o vprašanju s strani zamejnih slovanskih učenih in pisateljev — Med avstrijskimi slovanskimi listi so nekateri sami razpravljali to vprašanje, in ruski listi so jedro ponatisnuli. Tudi ruski listi sami nadalje pretresajo to slovansko točko. Kar se dostaje Slovencev, so pač jedini v tem vprašanju, potem ko so celó konservativci in rimski katoliki spoznali vrednost ruskega jezika. Če izvzamemó poljske šoviniste in zasleplence, je teorija o občeslovanskem jeziku med Slovani obče sprejeta. Ločijo se le v nazorih, kakó bi prišli do rabljenja skupnega literarnega jezika. Ali bodo imeli toliko razuma in energije, da si ga prisvojé takó ali takó, je posebno vprašanje, in tu jim dela raznovrstna politika velikih zaprek. Sila kola lomi, pri Slovanih je uže često lomila in prelomila, a tega, kar je bilo treba, se le niso oprijeli. Ali bodo poznejše dobe ugodnejše?

Češki dijaki na Slovenskem. Celje.

Nemški listi običajno iščejo ob pasjih dnevih prilike, da bi proti Slovanom polnili predale in kopičili novih lažij. Kdor stvari opazuje, recimo, samo 10 let, razvidi, da poleti pride do kakega poboja, dejanskega ali izmišljenega, ki se izkorišča proti avstro-ogerskim Slovanom, zlasti proti Čehom in Slovencem. Letos so prišli iz jednega in istega vzkoka oboji na vrsto, in le nekaka sreča je v tem, da židovski listi imajo sedaj vsak dan obilo posla z »aféro« Dreyfusovo, drugače bi še obširniše premlevali dogodek Celjski, ki se opisuje z lažmi in preobračanjem stvari neugodno Slovencem in Čehom

Slovenski dijaki so se letošnje spomladi udeležili slavnosti »Majales« českých dijakov v Pragi. Čehi imajo planinsko društvo, ki označuje in opisuje slovenske planine ter s tem vabi Čehoslovane na potovanje v krasne planinske kraje slovenske zemlje. Nemški dijaki potujejo ob počitnicah po raznih planinskih krajih, in to je poučno in primerno. Zakaj bi torej tudi slovanski dijaki ne potovali ter spoznavali slovanski svet. Da bi torej vrnuli obisk slovenskim dijakom in se seznanili z njih zemljo, skienuli so češki dijaki ob letošnjih šolskih praznikih dojeti v slovenske dežele. To so seveda tu po novinah naznanili, in to so porabili nemški šovinisti, da bi češke dijake pozdravili v duhu, ki ga dandanes širita Schönerer pa Wolf med Nemci, zlasti pa med nemškim dijaštvom.

Uže več tednov naprej so se nemški nacionanci pripravljali in žugali, ko bi češki dijaki prišli v Celje, kjer se je imel postaviti spomenik rano umršemu slavistu dr. Oblaku ravno na Celjskem pokopališču. A ne le v Celju, tudi na raznih postajah so hoteli demonstrirati proti češkemu akademikom. Takó se je zgodilo še na Niževavstrijskem, potem na Koroškem; toda tudi ni prišlo do dejanskega razpora, ker ni bilo niti časa zato, pač pa so nemški dijaki tudi tu kazali, kak sovražen duh jib prešinja proti slovanskim tovarišem.

Na Gorenjskem pa so jih lepo sprejeli slovenski dijaki in drugi Slovenci. Odpeljali so jih iz Lesec na Bled. Z dijaki sta došla prof. Hráský kot pokrovitelj ekspedicije, in med. Hynek kot njih voditelj. Pri zajutreku na Bledu je dr. Ferjančič, podpredsednik drž. zbora, pozdravil češke goste. Njegov govor so najbrže nalašč napajočno prevedli v nemških listih, da bi krivdo Celjskih grozovitostij zvrnuli na Slovence. Zato navajamo nekoliko stavkov te zdravice, kakor jo je 7. avg. piobil »Slov. Narod«. Dr. Ferjančič je rekel med drugim: »Vodil nas je pa tudi čut dolžnosti, da Vam povrnemo ljubav, katero ste izkazovali našim akademikom, ki so bili na pomlad prišli v zlato Prago. Želimo Vam, da se Vam globoko v čut in srce vtisne trenutek, ko ste prvič stopili na slovensko zemljo. Izbrali ste si zato naš rajski Bled, ob vznožju Triglava, najlepši del naše krasne slovenske domovine. V nekaterih urah pridete v belo Ljubljano. Videli boste, kako se dviguje naša metropola liki Feniks iz razvalin, nastavih vsled groznega potresa 1895. Pot Vas pelje dalje v Postojino, kjer boste občudovali podzemeljske krasote — in dalje izstopite v zaslovelo mestecu Celju, kjer boste videli, kako se naš rod za svojo zemljo neustrašeno bori z mogočnim tujcem. Mila nam bratje, povsod boste občudovali krasno zemljo, katero imenujemo svojo domovino. Osvedočeni smo, da se Vam vrine zavest, da je ta zemlja vredna, da jo čuvamo zase in za slovanstvo, in da v vzajemnimi moči zabranimo, da bi se te zemlje polastil tujec... To potovanje naj izvrši v Vas vez vzajemnosti tako, da boste vselej Vi zastavljali svoje moči za nas, kakor mi za Vas. Da se to zgodi, v to pomozí Bog in moč slovanstva! Bog Vas sprejmi preko slovenske domovine. Na zdar!«

Prof. Hráský se je spominjal vožnje s Češkega in opozarjal na surovi napad, s katerim so sprejeli češke izletnike v Št. Mihelu, z dolgo vrsto nesramnih insultacij. Divjajo zoper nas, rekel je Hráský, ker se nas bojé, ker se združimo in zavedamo, da smo Slovani, bratje. To so oni ljudje, ki hočejo prej vse zdrobiti, uničiti vso državo, samo ne priznati Slovanom pravic, ki jim gredo. Ali to nas ne straši. Prav ta besnost nemška naj skuje med avstr. Slovani vez, katera se krasno izkaže tedaj, ko

spozna Avstrija, da se mora okrasiti s to vezjo, če noče, da jo razbije vihar.

Na poti v Ljubljano so Čehi na vseh postajah iskreno pozdravljali. V Ljubljani so jih pričakovali člani akad. dr. »Slovenije«, »Triglava« in »Save«, Ljublj. »Sokol«. »Slavec« itd. Na pozdrav od strani podžupana dr. Bleiweisa vit. Trsteniškega in stud. ing. Jankota Krsnika v imenu akad. mladine je odgovoril prvi prof. Hráský. Ta je rekel, da izlet Čehov ima namen praktično gojiti češko-slovensko vzajemnost, seznaniti češko mladino z zdravim in žilavim narodom slovanskim, ki se uže stoletja junaško brani navala germanskega in italijanskega morja, ter pokazati bodočim voditeljem češkega naroda krasoto slovenskega juga, ki je vreden, da se boré zanj z brati Slovenci vred tudi Čehi. Potem so šli pred »Narodni Dom«, v katerem, po pozdravu, je bil skupni obed. Šli so potem v Šiško. 7. avgusta je imelo društvo »Sava« v »Nar. Domu« občini zbor, katerega so se udeležili tudi češki dijaki. Nato je bil banket v »Sokolovi« dvorani. Med. Hynek je izročil v imenu čeških dam slovanskim akademikom prekrasno srebrnozlato lipo v spomin na dijaške slavnosti »Majales« v Pragi. Hynek je vabil slovenske dijake, naj ne hodijo na nemška, temveč na Praško češko vseučilišče, dokler se ne zasnuje slovensko v Ljubljani. Praški župan dr. Podlipný je poslal brzozjavni pozdrav. Dr. Tavčar je napil Čehom, jur. Kukovec češkim rodoljubkam, zlasti njih voditeljici gospej Iz. Jahnovi. Prof. Stoklasa slovanski prosveti in kulturni vzajemnosti Čehov in Slovencev. Preds. »Triglava« Pustoslemšek je pozdravil Hrvatje; zlasti zastopnike akad. dr. »Velebita« v Innsbrucku. Šli so še v Šiško, društvo »Sava« pa je potem v »Sok.« dvorani priredilo komers, na katerem je pela hrvatska konservatoristka gdč. Ulrichova. Bilo je več toplih napitnic, in razšli so se še le pozno v noč.

Iz Ljubljane so odšli Čehi ogledat si Postojinske jame. Med tem so se v Celju uže dobro pripravili. Iz Celovca so naprosili 15 redarjev s pikethaubami. Hoteli so jih imeti tudi iz Gradca, a ta jim jih ni poslal; pač pa je prišlo iz Gradca in Maribora mnogo nemškonacionalcov, seveda mnogo dijakov. Celjski Nemci in nemškutarji so hoteli zaprečiti vhod Čehov v mesto. Muzealno društvo v Celju je dalo nalašč v dan 9., 10. in 11. avg. zatvoriti muzej in stari grad, radi nujnih poprav.

V dan 9. avg. dop. je bil določen dohod Čehov v Celje, a vlak se je zamudil do popoldne. Nahujskane množice so bile nevoljne, da niso mogle takoj izvrševati svoj plemeniti posel. Prihrule so pred »Nar. dom«, v kateri so hotele siloma vlomiti. »Dr. Dečko,« takó se poroča v »Sl. Nar.«, »je dobil s kolom po glavi. Storilca smo vjeli in zapovedali 2 polcajema, naj ga aretujeta. Policija ga je vzela v svojo sredo, a ga takoj izpustila. Naše ljudi pa, ki so tekli za storilcem in ga vjeli, je policija aretovala. Na naše zahtevanje, da naj odstranijo razgrajajoče, je policija odgovorila, da mi provokujemo. Sodrga je zahtevala, da se odstrani s poslopja narodna trobojnica in cesarska zastava. Na to je policija siloma vdrla v »Nar. dom«, z vetrihi odpirala vrata ter strgala razstavi raz streho. — Ob 1/22 uri smo bili na kolodvoru, kjer je bil prvi prisrčni sprejem akademikov. Kolodvor je stražilo orodništvo. Navzoč je bil tudi pol. komisar. Pred kolodvorom je stal kordon vojakov z nasajenimi bajoneti. S tuljenjem, žvižganjem in pretenjem s palicami nas je ob izhodu vsprejelo Celjsko barabstvo. Policija nas je potisnula v stranske ulice. Sodrga je v silnem diru tekla ter nas prestregla v Graški ulici. Začelo je

padati kamenje, in sta bila dva od nas ranjena. Policija ni storila ničesar. Branila je sodrgo pred našo silo, s katero smo hoteli braniti svojo telesno varnost. Med napadovalci so se odlikovali zlasti nemški akademiki. Na vseh oknih in balkonih so slovenske dame pozdravljale severne brate ter jih obsipale s cveticami. Pred glavarstvom pa je stalo na stotine Celjske sodrge, ki je dvigala palice, žvižgala in tulila hujše, nego culukafri.

Na banketu so govorili o slovanskem bratoljubju dr. Srnc, dr. Dečko, dr. Vrečko, prof. Stoklasa, Drag Hribar, med. Hynek, Gvidon Srnc. Rekli so, da obstanek Avstrije je v slovanskih rokah, v tem ko delujejo nemške stranke za obstanek Frusije. To je kazala tudi kopa divjakov, ki nas je napadla na Celjskih tleh. Drag. Hribar je priporočal poslati dr. Podlipnemu brzozjavni pozdrav, in to se je zgodilo.

Potem so šli ogledat si razvaline starega gradu, kjer je plapolala frankfurtarica, a je na ukaz župana Celjske okolice bila odstranjena. Dohod je bil odprt, in takó so si ogledali grad in muzej. — Dobili so bili dopis, da naj ne idejo skupno, no šli so mirno. Ko so se vrnili, pričakalo jih je pri „Nar domu“ kakih 500 „cestnih roparjev“. »Kamenje je letelo kakor dež, in le vojaštvu gre hvala, da ni prišlo do poboja.« Dr. Šukljeta je zadel kakor pest debel kamen, da se je zgrudil na tla; g. Majdič je dobil kamen v glavo. Nemški akademiki so opljuvali naše dame (Dalje je odstavek „Sl. Nar.“ zaplenjen; potem nadaljuje. Op. ur.). »Celjske barabe, katere so vsem policajem prav dobro znane, so pred očmi teh policajev metale kamenje, nas napadale in psovale. Nastala je prava revolucija. Vojaštvo, katero so ravno takó psovali in se mu rogali, je moralo z bajoneti naskočiti množico. Okoličani, ko so se vračali domu, so se morali braniti z revolverji. Aretirali so okoličane.« »Sl. Nar.« opisuje nadalje, kakó samooblastno je Celjska policija postopala po noči, vdrla siloma v „Nar. dom“, potem pravi: »Sedaj je tretja ura (sc po ponoči). Vojaštvo je uže v drugo naskočilo napadaice. Nihče se ne upa iz »Nar. doma«. Vsi moramo čakati v postopju jutra. Ravnokar sta prišla župan Steger in glavar grof Attems v »Nar. dom« ter sta zahtevala, da morajo Čehi odpotovati z brzovlakom ob 4. uri 15 min. Mi in Čehi, uvidevši nevarnost, katera bi jim s tem pretela po Celjskih roparskih dupljah, smo odločno odklonili zahtevo. Nato je glavar izjavil, da nam odreka vsako varstvo in pomoč. Takisto se je izjavil tudi župan. Brzozjavili smo na ministerstvo in češkim poslancem za pomoč, ker je sila skrajna. Na ulicah čaka nedogledna, naščuvana, nahujskana, plačana in oborožena množica, ki čaka je trenutka, da bi Čehi prišli iz varnega zavetja iz »Nar. doma«. Kordon vojakov straži narodni dom (Zopet večí odstavek »Sl. Nar.« zaplenjen. Op. ur.) O + urah zjutraj so vojaki popolnoma obk. lili »Nar. dom«. Pioncija stoji vsa pri vratih »Nar. doma“, mesto da bi zasledovala javne zločince.« Domačini so se morali vrniti domu bez vsakega varstva.

V št. od 11. avg. se „Sl. Nar.“ pritožuje, da ne more vsega pisati, niti ne ranlo potipati postopanja Celjske policije. Takisto se godi Celjski „Domovini“, ki se je omeji samo na nekoliko dejstev, ker bi bila drugače zasežena.

Gledé nato pravi »Slov. N.«: »Konstatovati pa se mora, da so bili domačini Slovenci in njih slovanski gostje tojovajski napadani in pobijani, da je po Celjskih ulicah divjal popoln punt, in da je nemčurska svojat zakrivila celo dolgo vrsto najrazličnejših hudodelstev. Kako da se

je to sploh moglo zgoditi, o tem seveda zopet ne moremo govoriti; ko bi se kaj takega zgodilo v Pragi ali v Ljubljani, bi bile vse ječe prenapolnjene, dočim ni bil v Celju noben Nемеc aretovan.«

»Kakó besno so divjali tevtonski junaki, kaže tragični slučaj, ki se je primeril v noči od srede na četrtek. Solicitator Bolha in učitelj Gostilničar sta po polnoči odšla iz »Nar. doma«. Na potu ju je naskočila tolpa razgrajalcev in ju jela pretepati. V smrtni nevarnosti, da rešita svoje življenje, sta vzela revolverje in se ž njima branila. Krogla je zadela renegata napadalca Poljanca, popotnika firme Woog, in delavca Grabnarja. Napadena Gostilničar in Bolha sta bila po nemčurski tolpi strašno razmesarjena. Gostilničar in tajnik Žalske posojilnice, Reicher, sta bila aretovana, Reicher pa zopet izpuščen. Na večer 10. avg. je Celjsko nemčurstvo s pomočjo najetih, iz Gradca poklicanih in svojih plačanih barab napravilo revolto. »Sl. N.« so brzozjavili o tem: »Na stotine ljudij je privrlo pred dr. Seraca hišo. Fakičina je hišo dobre četrte ure s kamni bombardovala. Razbila je vsa okna. Kamenje je kakor toča padalo v stanovanje. Redarji so bili navzočni in so vse to videli. Množica, ki je s tem močno narastla, je tulila: »Smrt Slovincem!« »Pobijte slovenske pse«, ter, prepevaje »Wacht am Rhein« in »Bismarcklied« drla proti »Nar. domu«. Tudi tu je druhal pobila šipe in poskušala vlomiti v poslopje, da je demolira. Redarji so bili navzočni. Pred glavarstvom je druhal izdajske besede kričala in pa »Heil Alldeutschland«. Pri opatu so puntarji razbili vsa okna in poskušali vlomiti v hišo. Bombardirali so tudi vikarjevo stanovanje s kamni, druhal je bila oborožena s poleni in noži. Noben Slovenec ni varen življenja. Noben se ne upa na cesto, ker grozijo Nemci, da pobijejo vsakega, ki stopi iz hiše. Svojo sinočno revolto, pri kateri ni bil nihče aretovan, so zaključili s pangermansko demonstracijo pred mestno hišo, kjer so vpili: »Nieder mit H...« in prepevali »Die Wacht am Rhein«.

Gledé na vsa ta junaštva so razne vrste nemška gospoda praznovala še posebe svojo zmago v posebni gostilnici. Graška »Tagespost« poroča o tem: »Die Siegesfeier beim »Engel« nahm einen glänzenden Verlauf. Auf Vicelbürgermeister Rakusch und andere hochverdiente Deutsche Cillis wurden stürmische Heilrufe ausgebracht. Der begeisterte Gesang nationaler Lieder wechselte mit kernigen Reden. Nachts wurde das Schild Dr. Dečko von der Mauer herabgerissen. —« Ali je pri takem početju še kaka stopinja do popolne besnosti?

Razsajali bi bili izvestno še več dnij, ko bi ne bili v Gradcu zagrozi, da se razpusti mestni zbor Celjski. In ko je županstvo priobčilo poziv, da naj bodi mirni, potihnulo je vse. Zato sodijo Slovenci prav, da se je vršilo vse vedoma in v sporazumljenju s Celjskim magistratom. »Domovina« piše: »Napadi so bili dogovorjeni, zgolj zavratni. Kakor skoči krvoločni ris na svojo žrtvo od zadi, takó je planila organizovana, pijana sodrga na mirno idoče Slovence. Odkritega boja so se bali; dokler smo imeli le par orožnikov v svoji bližini, potuhnule so se te človeške hijene.«

Tu smo navedli vsaj nekoliko suhih dejstev. Sodišče morebiti vendar prinese še kaj drugega na dan. Sicer pa more vsak pošten Slovan soditi, kakó se godi Slovincem na domači zemlji. Taka je uže davno tudi tik ob Adriji, kjer rogovili machiavellistiška irredenta tajno in očitno. Nemški listi so pokazali ob tej priliki svoje resnicoljubje; v člankih so stvari preobračali in Slovence

dolžili vse krivde. Nakopičili so zopet polno lažij in psovka na slovenski narod. Izjem je le malo, in še Ebenhočov list, torej glasilo nemške kat. ljudske stranke, je verovalo takoj besedam napačnega prevoda Ferjančičevega pozdrava na Bledu, in Ebenhoch se je nekoliko potolažil še le potem, ko mu je dr. Ferjančič pisal posebno pismo.

Tu bi opomnili, na kar je opozoril »Slovenec« namreč na nemarnost o poročanju takih dogodkov v slovenske in druge liste. To je na škodi stvari in kaže, da za take slučaje ni med Slovenci nikake informacijske organizacije. To zaglavje zasluži posebnega razgovora.

Poročila.

Komitet II. shoda slovanskih novinarjev v Krakovu je določil za ta shod v Krakovu dni 23., 24. in 25. septembra t. l. Udeležnik more biti slovanski novinar, prebivajoči in delujoči v Avstro-Ogerski. Za vzdržanje shoda pošlje tisti, ki se ga udeleži, najpozneje do 1. septembra 5 gld. Program se razpošlje pozneje. V odboru je predsednik M. Chyliński in tajnik Wl. Prokesch. — Kakor znano, so hoteli shod omejiti na udeležnike samo zapadne polovine našega cesarstva, pozneje so določili za to vso monarhijo, in pri tem ostane. Avstrijski Rusi, vsaj stare stranke sv. Jurija, pa se shoda ne udeležijo, ker, kakor dokazuje »Galicjanin«, ne bode imel slovanskega značaja. Tudi v »Slav. Echo« se je od dobro poučene strani kazalo nato, da s strani poljskih novinarjev, ki bodo imeli besedo na shodu, se je še letos, zlasti ob Puškinovski slavnosti, ovadilo odločno protislovansko mišljenje. Treba bode torej dobro pomisliti, kakó se slovanski novinarji udeležijo tega shoda, ki bi moral družiti in ukrenuti potrebno, da bi ne bilo tako razpadlo novinarstvo slovanskih narodov avstro-ogerskih. Kdor se odloči za udeležbo, mora biti pripravljen na mnogo neprijetnostij, vendar pa pred vsem nato, da bode po svoji moči skušal oslabiti sklepe protislovanskega ali tudi samo separatičnega značaja. O čem namerja Krakovski odbor predlagati sklepanja, to je danes še njegova tajnost; zahtevati pa je treba, da se program naznani pravočasno, in to še pred 1. sept., da povabljenca razsodijo, ali je vredno iti na shod ali ne.

V Novi Gradišči se je zbralo pravoslavno svečeništvo iz 28 občin in se je posvetovalo o zakonih srbsko-narodno-cerkvene avtonomije ter je sklenulo odposlati dež. saboru hrvatskemu reprezentacijo, v kateri se izražajo želje: 1. Cerkev naj se ne imenuje več grško-vstočna, temveč »srbsko-pravoslavna«, in ta cerkev naj bode enakopravno z rimskokat. cerkvijo. 2. Srbske verske šole naj se svobodno odpravljajo in pripravnica v Pakracu naj se razglasi za deželno preparandijo. 3. Za srbsko narodno-cerkveno avtonomijo naj se dá poročstvo z zakonom, in cirilica naj se pri avtonomnih in pri skupnih uradih Hrvatske Slavonije razglasi jednako-pravno z latinico. 4. Rabljenje srbske narodno-cerkvene zastave naj se vzakoni.

Židovska moč in vpliv v Avstriji se sijajno dokazuje v poročilu »Avstr. židovske unije«. V 16 mesecih svojega delovanja je posredovala v 313 slučajih. V 54 slučajih so bili antisemitski listi prisiljeni k popravkom in izjavam, v 33 je bila prideljena pravna pomoč pri sodišču, v 27 je posredovala pri političnih uradih na korist sovercem. — Od svojih večih uspehov navaja zlasti naslednje: dec. 1897 odposlanje polnomočnika k preiskovanjem radi protisemitskih izgedov v Pragi: podanje spomenice min. Gautschu o tej stvari; izposlovanje konfiskacije spisa »Skrivnosti Židovstva«; posredovanje v mnogih sodnijskih rečeh, posredovanje pri protisemitskih izgedih v Galiciji, — Dun. osrednja vlada je na to odposlala vojsko v Novi Sandec; poslanica polnomočnika k preiskavi radi detinskega umora peteta v Polni itd. — Listina subskripcij kaže 3755 gld.

Shod volilcev prof. Pferscheja, znanega junaka z nožem, v Teplicah se je izrekel za nemški binkoštni program, za nadaljevanje obstrukcije; proti radikalcem, ki izkoriščajo vesti o pogajanju z Nemci v to, da druge stranke dolžé izdajstva. Nemci na Češkem posebno občutijo žalostne razmere v Avstriji, ker vidijo v sosodstvu krasen razvitek Nemčije. Avstrija je bila v kulturnem pogledu vedno za Nemčijo, a tako velikanskega razločka ni bilo nikdar preje med njima. 20 letna vlada slovansko-fevdalno-klerikalnih elementov v Avstriji jo je pripravila do zastanka. Zatiranje nemškega elementa, poklicanega nositelja obrtnosti in moderne kulturega razvitka in hegemonija Ogerske so dopolnilo žalostnega našega stanja. Poleg drugih resolucij se je sprejela tudi jedna proti politični podivjanosti. To si naj Nemci sami najbolj zapomnijo.

V Pragi je izšla polit. brošura »Nemški binkoštni program«, v kateri se svetuje, naj Čehi ne zavrnejo povsem nemških zahtev, temveč jih porabijo v temelj novim pogajanjem. Ime »Avstrija« v drž. zboru zastopanim kraljestvom in deželam naj se sprejme, a vsak vladar se naj v prvem letu svoje vlade da kronati za češkega kralja. § 19. o občin pravih državljanov ostani v veljavi. Vse skupne drž. stvari naj se obravnavajo v nemščini; tudi bodi nemščina obligatni predmet na vseh srednjih šolah. Prava narodnih manjšin naj se strogo opredelí, zanje bodi kompetenten dež. zbor, in priporočati je treba vvedbo narodnih kurij.

Nekateri listi so donesli vest, da se saksonski princ, ki je pred par leti bil posvečen v mašnika, učil češki, ker je odločen za naslednika kard. Schönbornu. Drugi so to oporekali, češ, da bi bilo proti »nemški časti«, da bi se učil češčine. No, saksonski knezi so bili tudi poljski kralji; na Saksonskem je, poleg mnogih čeških delavcev, tudi še dosti slovanskih domačinov, Lužeanov, in 1850 je sedanji kralj, princ Albert kot major došel v Budišin in se učil srbskega (lužiškega) jezika. — Tudi je bila sestra Jurija Poděbradskega, češkega kralja, mati — utemeljiteljica sedanje saksonske kraljeve obitelji in je tradicija, da nji v čast bodi vedno jeden član te rodovine več češčine. Celó nemški katoliki so proti temu, da bi prišel mlad princ izza meje na stolico Praško. Misli pa se v obče, da zasede to stolico zopet kak visok plemić.

Pri sprejemu velikoškolskih profesorjev, ki so mu čestitali po »atentatu«, je rekel Milan, da so tudi med njimi možje, ki imajo po zaupanju kraljevem visoka mesta, ki so bili ministri in drž. sovetniki, a so vendar tako podli, da so ga zahrbtno napadli. Rekel je naravnost, da s tem misli dr. Vuiča — ki je ves bled in jezen rekel, da tega ni storil.

Kršč. socialna stranka na Dunaju je objavila protest proti nagodbi, v katerem pogreva staro bajko, da so Čehi za jezikovne naredbe zavezali se glasovati za nagodbo.

Dr. Tuma objavlja v »Soči«, proti govoricam, da je šel prosit kardinala Missijo, naj se udeleži deželnozbornske seje 27. maja, ki da mu je zatrdil, da se je potem udeleži tudi on, ako bi izostali tudi vsi drugi slovenski poslanci, — kar bi bilo izdajstvo slovenske stvari; da je to laž. Bil je pri kardinalu in zvedel, da je ta odločno proti abstinenciji. Zato ga je prosil, naj v skrajnem slučaju izposluje slovenski delegaciji vsaj jeden teden odloga, da ima čas, pripraviti se na novi položaj. Obljubil je dr. T., da hoče pridobiti grofa Alfr. Coroninija zato, da se Slovenci udeleže seji, ker bi bila abstinencija absurdna, ako je ital. delegacija sklepčna (s kard. pomočjo) bez slovenske. Dan na to je bila klubova seja, v kateri so slov. posl. sklenuli, da položé mandate, ako se kard. udeleži seje.

Iz novin.

»Information« je prinesla vest, češ, da bi bil car Nikolaj zatrdil visokemu členu Habsburškega doma, da nikdar

ne prepusti, da bi Avstriji vzela Nemčija dežele ali kako dežele češke korone. Vest, kakoršna se tu poroča, pač ni verojetna, ker ni odgovarja diplomatskim izjavam vladarjev. Ali resnica pa ostane, da v Rusiji mislijo diplomati in politiki v takem smislu, in zato imajo posebnih vzrokov dovolj, ne le skušnje tega stoletja, zlasti pa od francosko-ruske vojne. Tedanja nevtralnost Rusije je stala in stoji drago njo in Slovanstvo.

»Budap. Hir.« piše o Hrvatih, da imajo v politiki veliko vlogo ženske in duhovniki. Hrvatice se delavno pridružujejo vsaki narodni slavnosti. Duhovništvo pa z lece uči velikohrvat. Idejo in ščuje na Madjare. A kdo je kriv? Madjari sami, ker niso začasno zaprli ust Strossmayerju, ker trpé, da je na biskupski stolici človek, ki ves gori za hrvatske ideje. — Hrvatska ideja pa je tudi v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, dà, celo na Kranjskem in v Istri slavila uspehe. Piscu je Hrvat. profesor dejal, da se Madjarska more restavirati samo z osnovo velike jugoslovanske države.

»Bud. Hir.« piše o Milanu, da je on jedini in največi pristaš Avstro-Ogerske na Balkanu, ter da je zlasti svojim simpatijam do Madjarov dal zadnji čas mnoge dokaze.

»Hrv. Sloga« piše, da v rimskem Pantheonu dičita grob Viktorja Emanuela poleg drugih vencev tudi dva z napisom »al compianto loro re — Trieste e l'istria« in »al gran re liberatore i cittadini italiani a Trieste«.

»V ghetto« kliče »D. Ztg.« in napada Čehe kot les v nemškem mesu, ki je pričel goreti in se mora zato izdreti — ter vlado, ki je vzgojila slovansko domišljavost. Čehi so se na Dunaju vgnezdili, tu si osnovali svojo šolo in svoj »narodni dom«; oni so domačinom nasproti kakor srednjeveški Židje, in zato naj bodo tudi zaprti v svoj ghetto; nikdar pa naj se ne drznejo iz njega. Dunajske demonstracije proti Čehom niso bile ni senca Praških proti Nemcem. One niso bile organizovane (?) in provročene le po brutalnosti policije. Velikanski razloček v omiki Dunajskega in Praškega prebivalstva se je sijajno dokazal, a mnogo ne smejo več Čehi pregrešiti; vsak Dunajčan se uveri, da s Čehom isto tak ne more izhajati, kakor z Židom, in zato veljaj proti njim bojkot, kateri oni priporočajo proti Nemcem.

Nemčija v Mesopotaniji. »Nov. Vr.« priobčuje važen članek. Ko je lani ta list razpravljal o nameri Nemčije, da se utrdi v Mali Aziji in da podaljša angorsko železnico do perzijskega zaliva, se je med ostalim odgovorilo, da tega noče stvoriti zaradi prijateljstva z Rusijo. Vendar govore dejanja, da ima ta namen. Nemci nimajo nadeje, da razširijo meje svojega cesarstva na vzhodu ali zapadu. Ljudstvo pa zelo narašča; trgovina in politika ga siliti na kolonije. — Sedaj hoče podjeti delo ogromne važnosti, ki noče utrditi le njene veljave v azijski Turčiji, temveč tudi v Carjigradu. Gradba železnice do Bagdada in do perzijskega zaliva je bila predlagana uže od raznih narodnostij. Sporazum med nemško in otomansko banko je bil stvorjen, da se uresniči ta projekt. To bo velika konkurencija sibirski železnici. Dasi je pot iz Kitajske po sibirski železnici v Berlin krajši nego nova proga, vendar od te ideje³ 4 poti po morju, in to je mnogo ceneje.

АНГЕЛЬ.

По нѣбу полуночи ангѣль летѣль
И тихую пѣсню онъ пѣлъ;
И мѣсяць, и звѣзды, и тѣчи толпой
Внимали той пѣснѣ святой.
Онъ пѣлъ о блаженствѣ безгрѣшныхъ духовъ
Подъ кѣдами райскихъ садовъ;
О Богѣ великомъ онъ пѣлъ, и хвалѣ
Его неспритворна была.
Онъ душу младую въ объятіяхъ несъ

Для міра печáли и слезъ,
И звукъ его пѣсни въ душѣ молодой
Остался безъ словъ, но живой.
И долго на свѣтѣ томилась она,
Желаніемъ чуднымъ полна;
И звуковъ небесъ замѣнить не могли
Ей скучныя пѣсни земли.

Лермонтовъ.

Тѣча, oblak (= облако, mn. облака). — Внимать чему, разлжно послушати kaj; внимание, razljivost; внимателенъ, razljiv. — Кѣща, cerkvenosl. beseda: koliba, šotor iz vej. Садъ, vrt; садовникъ, vrtnar; садоводство, vrtnarstvo. — Непритворный, odkritosrčni, ne hlinavski. — Томиться — млюсь, — пишуся, utrujati se, mučiti se; истома, stanje polne utrujenosti. — Чудный, nezrečeno lepi; чудной pa = čudni. — Скучный, dolgočasno; slova kraljevno skunkati = stokati; скучать, dolgčas biti komu; скучка, dolgčas. X—къ.

Cvetke z ruskih poljan. *)

Разумъй, кто умей —.

93. Равноправіе, за которое мы, идѣты, такъ много ломали копій, превратится въ новое закрѣпленіе¹⁾ мужей, самое постыдное,²⁾ какое когда-либо существовало.³⁾

Кардаковъ въ »Дѣла« П. Д. Боборыкина.

94. Чему бы жѣнщина ни влѣчилась, — ускуству,¹⁾ ремеслу,²⁾ наукѣ, — она преисполняется сейчасъ³⁾ такой же самовлюбленности, какая у нихъ и въ собственное⁴⁾ тѣло, и въ смазливсе⁵⁾ лицѣ. Во всемъ — аффектъ, а не разумъ...

Idem et ibidem.

95. У насъ очень часто случается такъ, что врачѣмъ или учителемъ бываеъ тотъ, кому слѣдовало⁶⁾ быть водовозомъ или трубочистомъ,¹¹⁾ и наоборотъ.¹¹⁾

»Русск. Тр.« Nr. 4., 1899 г. — Подшивчикъ.

96. Бѣлоручки¹²⁾ наши интеллигенты, безпомощные горожане,¹³⁾ служители 20¹⁴⁾ числа. — вотъ въ чемъ горе!

С. О. Шарановъ.

*) Č. g. urednik! Glede broja posamnih »cvetek« ste mi pa zavsem štreno zmešali. Če razno rusko tvorino na mestu »cvetek« v št. 24. za min. 1, i v št. 1.—4. za tek. 1. izključimo iz splošnega broja »cvetek«, bodo »cvetke« v št. 5. po obščem broju Nr. 50—58., v št. 6. — Nr. 59.—63., v št. 7. — Nr. 64., v št. 8. — Nr. 65., a v št. današnji — Nr. 66.—69.; če pa posamne kitiце razne tvorine v navedenih št. prištejemo k splošnemu čislju »cvetek«, bo pa današnjim »cvetkam« Nr. 93.—96. Meni bi bila numeracija boljše vsečna...

1) Robstvo, 2) nesramno, pozorno, 3) bilo, 4) umetnost, 5) rokodielstvo, 6) takoj, 7) vlastno, 8) kar moremo i maramo z mazati (po narodnem), srisovati (po knjižnem), torej — lepo (nett), 9) kateri moral bi (kateremu šlo bi, kar pa je germanizem), 10) dimnikar, 11) narobe, 12) prav za prav ženske, katere ne ljubijo dela, sploh pa — lenjivci, 13) državljani? Ne, to so slovenski »purgarji«...

Bož. Tvorcov.

Ruske drobtinice.

Съ міру по нитѣхъ, голому рубаха.

»Русские поэты о Пушкинѣ.« Tako glasi kratki naslov knjižice, zbornika pesnij, posvečenih Puškinu. Knjižica obsega VIII + 33 strani, sestavlja jo je V. Kallaš, izšla je v Moskvi ter velja 1 rub.

Rusija praznuje letos velik, vsenaroden prazdnik. 26. maja minulo je ravno sto let, ko je bil rojen največi njen pesnik — Aleksandr Sergejevič Puškin. Taki prazniki, seveda, povsod ostavljajo globoke sledi, kjer brli dasi slab vir narodnega gibanja, narodnega življenja. Nobeden bezpristrasten sodnik ne more i ne sme reči, da bi Rusija dremala v dni stoletja rojstva svojega pesnika — velikana: Rusi so stvorili svojo dolžnost v tem obziru kot narod velik i zavedajoč se svojega svetovnega poklica. Glavne slavnosti spomina Puškina so pri kraju, pa njih odjek bo dolgo trajen i dolgo večen na vseh tvoriščih narodnega genija, posebno pa na polju književnem. Tukaj med bezbrojnimi spomeni mnogoznačilnega jubileja rojstva Puškinovega ne poslednje mestece zavzame knjižica, naslov koje smo pomestili v začetku današnjih »drobtinic«.

Knjižica je sestavljena preskrbno i bo vsem prekristna, komur je mari zgodovinske kritike o Puškinu, komur je mari čuvstev, katera je v razne dobe hranilo rusko občinstvo k svojemu pesniku-ljubimcu. V knjižici najdete vse stihotvore ruskih pesnikov, posvečene Puškini ali napisane o Puškini. Takih zbornikov pojavilo se je tudi v Petrogradu ne jeden, a cela dva: gospe Aralove i g. Božerjanova; pa zbornik Moskovski — g. Kallaševa po odzivih treznih ceniteljev v vseh obzirih nadkriljuje svoja Petrograjska sobrata: i njegova polnota je pohvalna i postavljena mu smer je jasna.

Sestavitelj vnesel je v svoj zbornik, kar kolj je mogel najti v izdanih Puškinskega veka, v izdanih starih i novih. A iskal ni le sam g. Kallaš, a pomagali so mu tudi taki bukvojedi, kakoršni so prvoklasni bibliografi Jefremov, Ljackij i Kališevskij. Opustil je le to, kar nič ne pridava karakteristiki pesnika, česar ni mogel porabiti iz cenzurnih obzirov, i kar se ni vjemalo s prvotnim namenom zbornika, kakoršni so, seveda, in primis pamfleti na Puškina, katerih menda, pri ruskem skepticizmu i pesimizmu,^{*)} tudi ni se pogrešalo; kajti glavna smer zbornika je zbirka tvorine za poetično oceno velikega ruskega pesnika.

Ne vselej darovito, pa vselej iskreno i čistorsčno so odmevali ruski pesniki na vse glavne trenutke v življenju Puškina — meni sam sestavitelj zbornika. Globoko so obžalovali prerano smrt pesnikovo, slovesno so odpraznovali otvoritev njegovega spomenika, srčnimi vzdihli so zabeležili obletnico njegove smrti.

Meni se zdi, nadaljuje g. Kallaš, da je ta poetična ocena v vsej svoji celosti karakteristično dejstvi, ne glede na estetično vrednost posamnih stihovorov. Pesniki so bolj občutljivi, nego navadni ljudje, dasi bi bili pisatelji. Pesniki prelepo izražajo vse hibe v oceni velikega pesnika i resnično predavajo vse njene prelive. Bezdarne po svoji obliki stihotvorji tam i sam morajo biti prevažni po svojem splošnem stroju ali po posamnih podrobnostih zadržaja. Sebravši i prijavitvi vse, kar je bilo možno zbrati, odstranili smo na ta način subjektivnost izbire. V stihotvorih znamenitih pesnikov o Puškini nahajamo slaba mesta; med njimi so tudi taka, katera se prav nič niso posrečila svojim avtorjem. Isto tako v slabih pesnih malovažnih poetov nahajamo silne kitime i vrstice, jasne i svetle obraze. V zgodovinsko-slovesnem obziru so i prve i druge ravnomočno zanimive.

Tako meni g. Kallaš, i on ima, po našem, pač prav. I njegova zbirka bo pač koristna ne le onim, kateri izučavajo i proučavajo Puškina i usodo njegove Muze v Rusiji, a tudi tem, kateri ga pridno prebirajo i visoko čislajo. Torej bo knjižica Kallaševa gotovo imela velik uspeh i po našem, bi jo marljivi zbiratelj dobro ukrenul, ko

*) Do kakih Herculesovih stolpov more dojt ta strašna napaka, rectius spaka ruskega značaja, kaže nam pač nagledno članek v „Русск. Тр.“ Nr. 23.: „Профанація Пушкина и иррациональная тайна его поэзии“. Avtor tega članka je Hippolit Hofstetter, kateremu sam g. Šarapov daje tako-le atestacijo v štev. 21. svojega organa: „Большой и серьезный публицист вырабатывается из И. А. Гофштерера!“ G. Hofstetter je bezdumno izredna i mlada literaturna sila ter velika i željena pridobitev ruske publicistike s slovanofilskim odlivom, to je gola resnica; no kaj vse to pomaga, če ta sila ni napravljena tje, kjer bi ona mogla prinašati ruskemu narodu sploh, posebno pa njegovemu zarodu, stotero blago i prid? Kaj pomaga vse to, če ta mlada sila vse gadi i gabi i poleg svojega veličja menda nič ne priznava... Pa še strmiyo, da mladina ruska brodi i nori! Kakó bi neki ne brodira i ne norela, če nima nobene narodne ruske opore!! Ruski liberalci vse rodne grajajo i preklinjajo, hrepenijo izključno po občinskem stroju i kulturi zapada; ruski konservatorji so nekako neokretni i robati ter mladini bez razpora, seveda, ne diše, a razbirati mladina ne utega, pa i redko more; slavjanofili pa večno godrnjajo, sedaj na liberalce, sedaj na konservatorje, a sami doma po svojih berlogih sedé... Kam bi se torej neki dela mladina, kjer bi našla si željeno oporo, dasi drobtinico pozitivizma?! Res je, da jej ni nikam položiti svoje zbegane glave... B. Tv.

bi jedno iz naslednjih izdanz popolnil z vso poetično tvoro v vršečega se jubileja rojstva Aleksandra Sergejeviča. Zbornik bi, seveda, tedaj narastel more biti na celo stotino stran, narastla bi tudi sorazmerno njegova materialna cena, no terque quaterque narastla bi moralna i notranja vrednost knjižice, katera bi kot zakončeni umotvor postala srčno želeni spomenik izvanim i nezvanim, i izbranim i ne izbranim o prvencu ruske i o diki slovanske poetične Muze.

„Торжественная Кантата.“ Tako je zaglavje drugega spomenika A. S. Puškina, izšedšega tudi k prazniku rojstva slavnega tvorca „Oregina“. Bolj podrobni naslov slavnostne kantate pa bo po slovenski tak: „Slavnostna kantata za samospjev i zbor s spremstvom. Besede N. Niedermillerja, muzika G. Tulčijeva. 1. Vvodni zbor (mešani) — cena 60 kop. 2. Duet za sopran i alt z ženskim zborom, cena 60 kop. 3. Arioso za bariton, cena 50 kop. 4. Sklepni ali končni zbor (mešani), c. 60 kop. Vsi 4 proizvodi veljajo 2 rub. Izdanje visočajše (carjem) potrjenega komiteta po zboru daril na osnovu zavodov v spomin A. S. Puškina. Sklad izdanja: Petrograd, knjižno-muzikalni magacin P. K. Seliverstova.“

Predložena kantata je očividno proizvod kakega slučajnega gosta v muziki, ljubitelja ne bez prirodnega dara muzikalnega, pa zajedno tudi za vsem neizkušenega v skladbi. Mi poštevamo poseben namen kantate, mi ustopamo vkusom mnogobrojnega dela našega občinstva, posebno provincijalnega, a zato i priznavamo za njo nekatera dostojinstva. Med temi dostojinstvi je najprej jubilejno-slavnostni značaj, kateri se je avtorju posrečilo pridati svoji kantati, i to bo menda najbolj važno, kar smemo zahtevati od takega umotvora.

Iz vseh 4 številke posrečila se je najbolj prva — vvodni ali nastopni zbor: tukaj je i melodija bolj značilna, nego v drugih oddelih, i duševni stroj je bolj jasen, i harmonija je bolj polna zadržaja (to se pravi: i zadržaj harmonije je bolj poln, muzikalno ubranstvo je bolj gosto, da bi me prav razumeli vsi. Ne slabo zvoči (doni) tudi druga številka — dvospjev i ženski zbor. Bolj slaba pa je druga polovina kantate. V arioso za bariton pri splošni slabosti i neznačilnosti muzikalnega zadržaja i smisla nekako preveč slišimo i čutimo ciganski element. Konečni oddel — sklepni zbor je pa za vsem slabo napisan, če izvzememo mesta, ponavljajoča najbolj efektne reči iz prve številke.“

Tako ceni slavnostno kantato Tulčijeva neki N. v »Moskov. Véd.«, št. 141 za t. l.; jaz sam doslej ni betvice nisem slišal iz danega muzikalnega dela, torej bez zamere: relata refero — kursiv pa je moj Bož. Tvorcov.

Na carjev ukaz je 1897 voljeni odbor, s predsednikom grofom Ignatijevem na čelu, prevzel vnovič upravo Petrograjskega slovanskega dobrotvornega društva.

Fond carja Aleksandra III. je dosegel 1 milj. rubljev. Nabran je bil med narodom za ustanavljanje šol in cerkev v Sibiriji. Sozidal je 148 cerkev in 87 šol.

Za vzdrževanje Dunajske pravoslavne cerkve so Rusi dovolili 1000 rub. na leto.

V Rusiji so pričeli posebno pozornost obračati na dobro odgojo kmečkih deklet. V mnogih krajih so ustanovili šole za ženska dela in gospodinjstvo. Najbolj se je odlikoval v tem biskup Hilarijon. Gar mu je zato pisal priznalno pismo.

Orientalški ustav v Vladivostoku za uradnike in trgovce se otvori prih. mesec. Kitajski jezik je glavni predmet; poleg tega angleščina, zemljepis, državno pravo, politiška ekonomija in kupčijska veda.

Varšavski nadškof Papiel je izdal pastirski list, v katerem pozivlje katolike na nabiranje milodarov za stradajoče Ruse.

V spomin na zadnjo carsko kranje napravlja uralsko-kažaška vojska pri vseh kazakiših šolah brezplačne knjižnice za narod. V Tomsku v Sibiriji je 52.430 preb., šol pa 5 srednjih, 7 nižih, 43 elementarnih in vseučilišče.

V Kijevu se zgradi novo veliko semenišče, za zgradbo je proračunjenih strokov 545.000.

Ruski knjigarji in založniki bodo imeli drugo leto svoj kongres.

Ruski slikar Rjepin, predsed. akad. umetnosti v Petrogradu, je daroval za »Matejkov dom« v Krakovu sliko Rusa Čičerina, ki je v svojih zgodov. razpravah pisal Poljakom prijazno.

V mestni upravi Petrograjski je bilo 1898 šest brezplačnih čitalnic; dve v spomin Puškini (od 1894), Lermontova (od 1895), Gribojedova (1896) in Krylova (1897). To leto bilo pridobljenih 29.421 knjig (kupljenih 17.151, ostale podarjene). Čitateljem je bilo 13.721 vstopnic podeljenih; obiskali so čitalnice 81.564 krat (med temi 5893 obiskov žensk). Vzdrževanje teh 6 čitalnic je stalo v letu 22.402 gld. našega denarja.

Rusko društvo za razvijanje trgovine med Rusijo in Srbijo ustanovi v Belgradu muzej ruskih proizvodov in fabrikatov.

V Petrogradu prično izhajati novine v ruskem, kitajskem in japonskem jeziku pod nadzorstvom carske akademije nauk. Namen jim je spoznavanje med Rusijo in vstokom.

Drobtine.

Slovenske. Žaljski in Gotoveljski pevci so si osnovali pevsko društvo »Savinski glasovi«.

Katol. tiskovno društvo v Ljubljani šteje 69 dobrotnikov, 128 ustanovnikov, 257 letnikov.

Družbi sv. Cirila in Metoda so darovali: Celjska posojilnica 50 gld. in za novo slov. šolo na Muti 100 gld.; trgovca Perdan v Ljubljani za vžigalice 200 gld., »narod. tisk.« 50 gld., ženska podružnica v Trstu 1000 gld. itd.

Slov. bralno društvo v Trziču je 23. jul. slavilo svojo 10 letnico. Nekdaj nemška postojanka ima še vedno močno nemško-nacionalno stranko. Zato se je te proslave udeležil »Sokol« Ljubljanski in Kranjski, čitalnica in bralno društvo iz Kranja, deputacije raznih slov. pevskih in kolesarskih društev, mnoge z zastavami.

Ljubljanske strokovne obrtne šole so od 28.—30. jul. razstavile predmete iz lesnega obrta, umetnega vezenja, čipkarstva in risarstva.

Protector Tržaške bolnice, vrli slovenski rodoljub dr. Simon Pertot, je iz zdravstvenih ozirov po 27 letni službi stopil v pokoj. Celo »Piccolo« mu priznava velike zasluge, ki si jih je stekel v tem času.

»Slavec«, klub sloven. kolesarjev ljubljanskih, je napravil 16. jul. izlet v Celje. V »narodnem domu« je bil tu koncert. Nemčurji pa so metali kamenje na vrt ter izzivali na kolodvor se vračujoče goste.

Slovenska slikarica J. Kobilca je dobila za svojo sliko (darilo biskupa Strossmayerja Ljubljanski mestni svetovalnici) od biskupa in od Ljublj. župana laskavi priznanji. — Umetnica je izdelala v Sarajevski semeniški cerkvi več slik al fresco, in sliko po narodnih motivih v ateljeju deželnega muzeja v Sarajevu.

Obrtna strokovna šola v Ljubljani je izdala koncem tega š. leta posebno poročilo. Šola, kakor znano, se deli v 2 oddela; šola za obdelovanje lesa in šola za umetno vezenje pa čipkarstvo. V 1. oddelu je bilo koncem š. leta 77 učencev, povoljen uspeh ima 52, nepovoljen 6, s ponavljalnim izpitom 5 učencev, odhodno spričevalo jih je dobilo 14. Materin jezik je slovenski 70, nemški 5, hrvaški 3 učencem. Vere so vsi katol. ške. V drugem oddelu je bilo koncem leta 62 učenk; med njimi 43 s povoljnim, 3 z nepovoljnim uspehom. Odhodno spričevalo jih je dobilo 9. Slovenski jezik je bil 55, nemški 5, češki 2, laški 2 učenkom. Vere so vse katoliške. V obeh oddelkih so bili pričetkom leta tudi hospitanti in hospitantke, koncem leta pa jih ni bilo več. Podpore od ministerstva je bilo učencem iz Dalm. in Istre 605, od dež. odbora 1180, od kupčijske in obrtne zbornice 665, od Ljublj. občine 150, od kranjske hranilnice 700 gld., skupej 3300 gld. Posebe je dalo še naučno min. 250 gld. podpore, istotako podporno društvo 40 gld. Podpora so dobivali ubožni učenci tudi od Ljubljanske ljudske in »dijaške kuhinje«, od »dijaške mize«. Kupčijska in obrtna zbornica je dala tudi 200 gld. subvencije, kranjska hran. 200, Ljublj. občina pa najemščino za šolske prostore (43 lokalov) in drugo. Kakor znano, vodi skupno šolo ravnatelj Ivan Šubic, vit. Franc-Jozefovega reda. Šolsko leto se prične 1899/1900 dne 18. sept. Slovenski roditelji, ki želé poslati svoje sinove in hčere v to slovenskemu narodu prekoristno šolo, priporočamo, naj prosijo ravnateljstvo, da bi jim poslalo letošnje poročilo, iz katerega zvedo, kak kruh čaka tistih, ki se pripravljajo na tem c. kr. zavodu. Dobro bi morebiti bilo, ko bi ravnateljstvo dalo tiskati več sto iztisov kakega letnega poročila ter jih pošiljalo na občine

vseh slovenskih pokrajin. Mnogi roditelji ob mejah pač ne vedó ne občega, ne natančnega o tej strokovni šoli, ker se novine ne bavijo ali pa ne morejo baviti z obširnim izvestjem o ustroju in delovanju šole.

Slavnost v Žalcu. Prof. A. Bezenšek je povabil v 13. avg. v Žalec tiste, ki so pred 25 leti kot slovenski dijaki Celjske gimnazije priredili prvo veselico v Žalcu, in druge rodoljubke, da bi praznovali spomin te Besede. Povabili so se tudi osmošolci Celjske gimnazije iz l. 1874, da bi zajedno praznovali s svojo 25 letnico. Župan Širca se je postavil na čelo odboru. V programu je glasba in slavnostni govor prof. Bezenška.

V 13. avg., torej v isti dan, je povabil prof. Bezenšek v Žalec vse slovenske stenografe in prijatelje stenografije. Dnevni red tega shoda pa je: O razvitku stenografije pri Slovanih sploh in pri Slovencih posebe i organizacija slovenskih stenografov, oziroma osnovanje slovenskega stenografskega društva. Itd.

Družba sv. Mohorja šteje 78.103 člene, t. j. 972 več, kot lani, in 6563 več, kot predlanskim. Vidimo torej, da število Mohorjanov stalno raste. Členi se razdelé po škofijah takó-le: 1. Goriška 8.904; 2. Krška 6.227; 3. Lavantinska 24.806; 4. Ljubljanska 30.742; 5. Tržaškopoperska 3.988; 6. Sekovska 525; 7. Somboteljska 316; 8. Zagrebška 568; 9. Senjska 214; 10. Poreška 111; 11. Videmska 197; 12. Djakovaška 47; 13. Bosenska 227; 14. Razni kraji 318; 15. Amerikanci 790; 16. Afrika in Azija 123. Izkaz kaže, da je družba najbolj napredovala v krški škofiji (424), v lavantinski (364) in tržaškopoperski (103). Nazadovaja je najbolj v ljubljanski (149). V drugih je ostalo število nekako na isti visočini kakor lani. Členom letos razdeli vkup 468.618 knjig. — Rokopisov je družbenemu odboru v minulem letu došlo nad 55. V seji dne 5. julija t. l. je odbor sprejel sledeče: 1. Fr. Malograjski: »Za srečo«. Obširna povest. — 2. Ant. Medved: »Krivica in dobrota«. — 3. Dr. Jan. Ev. Krek: »Božji blagoslov«. Povest. — 4. Fr. Finžgar: »Dovolj pokore«. Povest. — 5. J. Kostanjevec: »Za denar«. Povest. — 6. Fr. Ks. Meško: »Norec«. Slika iz vasi. — 7. P. Bohinjec: »Pri moji kokoši«. Sličica iz naroda. — 8. J. M. Dovič: »Izkoriščevalci«. Dogodbica. — 9. Podravski: »Dobro se je izvil«. Dogodbica. — 10. Dr. A. Pavlica: »Sv. Gora pri Gorici«. Opis. — 11. J. Trunk: »Žganje — naš sovražnik«. — 12. Neimenovan: »Novi civilno-pravdni red«. — 13. A. Obreza: »Kako plačujemo davke«. — 14. Frančišek Podbor: »Krmljenje s fosforo-kislim apnom«. — 15. Isti: »Gospodarske drobtinice«. — Dalje sta se sprejela obširna rokopisa: 16. Dr. Anton Medved: »Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski«. Spominska knjiga ob stoletnici njegovega rojstva. — Za prihodnje leto (1900) pripravlja odbor Mohorjanom že sedaj lep knjižni dar. Izda II. zvezek »Slovenske Pesmarice«, lepo okrašeno knjigo »Anton Martin Slomšek«, Ligvorijevo »Pripravo na smrt« itd. — Odbor se nadeja, da tako družbi ohrani stare člene ter privabi še prav mnogo novih!

Družba sv. Cirila in Metoda je imela letošnje redno skupščino dne 3. avg. na Vrhniki pri Ljubljani. Predsednik monsignor Tomo Župan je povdarjal, da v odboru je bila prava sloga, kakoršna je tudi v družbi. Tajnik župnik A. Žlogar je poročal o delovanju v minulem letu. Ustanovile so se 3 nove podružnice, in teh je sedaj vseh 251, in sicer 140 moških, 31 ženskih in 80 mešanih. Družba vzdržuje ali podpira 18 š. zavodov, v katerih se uči okolo 2000 otrok. Največ žrtvuje slovensko rodoljubno ženstvo. Blagajnik Koblar je poročal o denarnem stanju. Dohodkov je bilo 44.172 gld., in sicer od podružnic 6.437 gld., pokroviteljnine 925 gld., od dež. zbora kranjskega 1000 gld., od mesta Ljubljane 500 gld., slov. posojilnic 925 gld., od Mohorjanov 26 gld., iz nabiralnikov 115 gld. Po časnikih se je nabralo 3080 gld., in sicer je nabral »Slov. Narod« sam 2700 gld. Užigalice so dale 600 gld., od kave 300 gld., iz volil 2165, obresti 92 gld., za knjige so dobili 555 gld. Troškovi je bilo 41.804 gld., in sicer za šolo v Trstu 5552 gld., za š.

poslopje v Trstu 1915 gld., za š. poslopje v Rojanu in na Greti 1906 gld., za šolstvo na Goriškem 2710 gld., za šolski vrtec v Mariboru 807 gld., za šolo v Velikovcu 1284 gld., podpore in nagrade 495 gld., tiskovine in učila 2045 gld., stanarina 120, razni stroški 184, pristojbine od Drčarjeve zapuščine 782 gld., vplačilo na Vrečkoovo zapuščino 6949 gld., za zgradbo Velikovske šole 15.500 gld., obresti od dolgov 582 gld. Preostanek znaša 2368 gld. A treba je vedeti, da ima družba še 18.000 gld. dolga. Vsi šolski zavodi družbini se cenijo na 65.413 gld. Po društvenih pravilih so izstopili letos iz odbora gg. Iv. Koblar, Luko Svetec in preds. T. Zupan. Ta je bil zopet soglasno voljen prvemestnikom; ostali odborniki so se volili po listkih. Izvoljeni so bili Hribar, Svetec in namesto Koblarja ravnatelj Šubic. Če pomislimo, kakó velike narodne davke daje slovenski narod, je tolažilno, da vstraja tudi v žrtvovanju za družbo sv. Cirila in Metoda.

*

Češke. Češkoslovska trgovska beseda v Pragi otvorila 15. sept. svojo jednoletno vzorno trgovsko šolo.

Na češke gimnazije in realke na Moravskem se je uže sedaj oglasilo toliko dijakov, da ni možno vsehi sprejeti. V Viškovem se je za novo osnovano gimnazijo za 1. razr. javilo 150 učencev.

Češka tehnika v Brnu se otvorila letos 1. septembra, in so bili v Brnu odposlanci naučne uprave, da si pridobé primerne prostore.

Zastopniki čeških društev Dunajskih so izročili grofu Janu Harrachu zahvalno adresno na trudu, da bi dobili Čehi Dunajski svoje češko bogoslužje. Na to in druge strani si je pridobil ta češki plemič velike zasluge, ki mu jih od srca priznavajo Čehoslovani v obče. Imajo ga radi in ga visoko spoštujejo.

Po uradnem izkazu je bilo v šolah v Pragi med 16.585 učenci čeških šol 176 Židov; med 2968 učencem nemških šol pa 1613 Židov in 949 Čehov.

V Tovačovi je bila 23. jul. proslava 25 letnica smrti češkega skladatelja A. Förchtgott-Tovačovskega. Došla so mnoga pevška društva, v katerih je Tovač. deloval dolgo vrsto let.

*

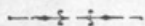
Hrvatske. Na hrvat. ljudski šoli v Pulju je bilo v prošlem, prvem njenem letu 67 učencev.

Slavni Hrvat. kipar J. Rendič se je preselil iz Trsta v Zagreb. V to ga je prisilil fanatizem iredentovcev.

*

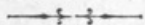
Srbske. V Karlovcu je bilo 16. jul. slovesno posvečenje vladike Mitrofana Ševića.

Akad. slikar Anast. Bočarič je napravil načrt spomeniku velikemu črnogorskemu vladiki Petru Petroviču.

Dijaštvo.

Predavanja 1899/1900 na vseučiliščih: Na Berolinskem: Berneker: Ruska slovnica 3; staroslovska slovnica 2; čitanje ruskih tekstov 2 uri. — Bruckner: Ruska literarna zgodovina 2; polska literarna zgodovina 2; slovske vaje 2 uri. — Na Bretislavskem: Nehring: Kratka staroslovska slovnica 2; poljska literarna zgodovina do konca XVII. stoletja 3; vaje v slovansko-filologiškem seminarju v 2 oddelkih 2 uri.

Zmes.

Nemškemu politiku Schmeykalu so v Češki Lipi postavili spomenik, ki se je odkril 16. jul. Odbor je pozivljal na to slavnost vse, „da tam ponové svojo prisego, da bodo vedno zvesti svojemu

nemškemu narodu v vsaki težkoči in nevarnosti, da jih ne ostraši nobena sila in nevarnost, da hočejo ali narodnim pravom priboriti zmago ali pa pasti v boju.“ — Naj kdo pozivlje z istimi besedami k odkritju kakega slovanskega spomenika!

V Aucklandu v Novi Zelandiji izhaja hrvatski list „Danica“.

Na Ogerskem se je sijajno dokazala nadvlada Židovstva nad krščanstvom. Zadnjič so se pri maturi na realki v Raabu preložili pismeni izpiti zaradi židovskega praznika, zato pa so bili ustmeni — v nedeljo!

Plemstvo, s katerim se Čehi tako radi ponašajo, in ki tudi vedno povdarja svojo slovansko zavest, se je pri pogrebu kardin. Schönborna izkazalo. Od mnogoštevilnih, od plemstva podanih venec je imel samo jeden češki napis, bil je to venec moravskih Belcredijev. Vsi drugi, in tudi kapitul Praške stolice, so imeli nemške napise; oni Praške gluhonemice pa latinski. Pri pogrebu vsakega reveža se še moli očenaš v narodnem jeziku, le pri tem pogrebu se je to opustilo — najlepši pot iz zagate, ali naj bi bil ta očenaš češki ali nemški?

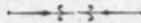
Mednarodni kongres parlamentarcev za svetovni mir je bil v Kristijaniji od 1.—4. avg. Od čeških poslancev se so ga udeležili: dr. Fořt, dr. Herold, Kaftan, dr. Pacák in Schwarz.

Doslej so vsa poljska izdavanja bila pod cenzuro v Petrogradu, odslej pa bodo v Varšavi

Plzenska policija ne dovoli buršem, da nosijo nemške trakove.

Poljski „Sokol“ v Berlinu je priredil javno telovadbo, a nikdor se ni spodikal nad tem ter videl žaljenja ali celó nevarnosti za Nemštvo v Berlinu.

Romunska vlada je ukazala, da naj na univerzah plača vsak tujec posebno takso. To zadene zlasti one Žide, ki še niso tam naturalizovani.

Dopisi.

Iz Istre.

V Istri gre rapidno . . . v Italijo — vse kar lahonski čuti — z nerazsodno maso zavedenih. Žalostna istina! Merodavni faktorji delajo očividno za irredento . . .

V Višnjaju so vrli Hrvati napeli vse sile in — dosegli pravično zmago pri obč. volitvah. Ker »šjori« niso mogli drugače, so vplivali na vlado, da je flegmatično razpustila Hrvat. obč. zastop. V Pomjanu — tu pa je drugače. — Ker je zmagala pri občinskih volitvah laška korupcija, nasilje in najhujši terorizem na komando Koperskih paš alla Benatti, Gambini etc., — no tu vlada ni slišala glasu v nebovpjočega Slovana, ki je zahtevala, naj se nekoliko pregleda, ali se je delalo — po zakonu in pravici. »Je že vse prav!« Zmagali so sinovi »avite kulture« — in bašta! — Kaj mislite, g. urednik, ali se gospoda na governu še vedno strašijo zloglasne tro-zveze?

Čuje se, da je zadnji čas parola lahonov: »Udrite svečenika!« Za to se je pred par meseci streljalo na kapelana v Veprincu (pravijo, da sinjori sami kupujejo agitatorjem morilno orožje po receptu »osar tutto«); dne 30. julija bi bili lahoni kapelana v Krkavcih skoro ubili, da ga ni spasila previdnost božja. Kaj se to pravi? Nasprotniki znajo, da je zastoj njih trud, dokler je ljudstvo pošteno. Zato proč z duhovniki, ki je vadijo morale in značajnosti! — Zavoljo tega je »šjorom« slovanska duhovščina trn v peti: ona čuva zapuščeni istrski raji dvojen dragocen zaklad: vero in narodnost. In to jih grozno peče! — Slovanska duhovščina pa gre sigurno po poti do svojega cilja, ne boječ se zasramovanja, trpljenja in preganjanja. Upamo, da jo bode v hudem boju krepilo novo društvo s v. Pa v la, ki utegne postati primorskim duhovnikom nov »antemurale« verskim in narodnim klevetnikom. X.

Razgled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Kranjsko. Dr. Ferjančič je na shodu volilcev v Kranju označeval obče pol. položnje in pa Celjske izgrede. Kazal je na sredstva in moč vlade, katera pa se ne zgane. Rekel je tudi on, da je treba še potrpeti. Sklenula se je primerna resolucija.

Tržaško. V ital. listu poročajo, da pod poprejšnjimi namestniki tržaškimi se je dajalo po 800 gld. za prirejenje bakljad v večer pred rojstnim dnem cesarjevim. Slovensko „Del. podporno društvo“ o tem nič ne vé. Možno pa je uže, da so druga neslovanska društva dobivala tako podporo. Sedanji trž. namestnik je neki odrekel tako podporo, rekši, da lojslnost naj se kaže sama od sebe, ne pa za plačilo. Dobro; naj le marljivo beleži grof Goes spontane pojave lojalnosti in ital. strani in naj jih potem presojuje s stališča odkritosrčnosti, in naj jih potem na podstavi take statistike uravna tudi svoje deželno vladanje. S tem presodi lahko sam, koliko se vjema njegovo sedanje postopanje gledé slovanskega elementa na Primorskem.

Istra. Italijani so si na skupne dež. stroške zasnovali ital. gimnazijo, z očitnim namenom, da bi izpodkopali tla hrvatski gimnaziji v istem mestu. Uže za prvo leto so si odločili 4 učitelje, med njimi jednega, ki je služil v Italiji. Vlada je ukrenula, da se prične prvo šolsko leto tudi na novi hrv. gimnaziji. Poklican je za voditelja prof. Matejčič iz Kopra. Vlada je čakala do konca, takó da so istrski Slovani bili uže zbegani, ne zvedevši, bode ali ne bode pouk letos na tej gimnaziji.

Goriško. Vsled razpora v slovenski narodni stranki na Goriškem je dosedanje vodstvo v soglasju z ostalimi poslanci (izvzema dr. Tumo) osnovalo svoje posebno glasilo pod imenom »Gorica«, ki izhaja po 4 krat na mesec. V 1. št. je rečeno, da poslednji čas je »Soča«, dosedanje glasilo, hodila preveč svojo pot, takó da je bilo treba iti saksebi. Pridobili so Obizzijevo tiskarno, ki se zove odslej »Narodna tiskarna«. Poslanci, kakor se tvrdi, niso mogli soglašati več s tovaršem dr. Tumo, za katerega se poteza »Soča«. Ta razpor je nastal, če kedaj v obče, še posebe sedaj v nepravni čas. Slovenski poslanci imajo tudi na Goriškem hudo položnje radi bezobzirnosti Italijanov in radi njih protekcije tudi od primorske skupne vlade. Italijani hočejo obdržati nadvlado, in s tem, kakor se vidi, soglašata tudi najnovejši c. kr. namestnik gr. Goës. Ta je obiskoval sedaj goriške okraje in pri več prilikah nagovarjal, naj bi delovali nato, da slovenski poslanci prenehajo z deželnozborsko abstinencijo. Odgovorili so mu občinski možaki med drugim, da Slovenci se ne morejo udati ital. samovolji. V resnici so zahteve slovenskih zastopnikov najpoblevniše, a Italijani so jih prav žaljivo zavrneli!

Gledé na take razmere se je treba nadejati, da se ves narod zjedini za složno postopanje, in da se kmalu zaduši silno škodljivi razpor.

Štajersko. Po Celjskih izgredih premišlujejo štajerski Slovenci, kakó bi se rešili nemškonacionalnega nasilstva. Jeden teh rodoljubov zagovarja v »Slov. Narodu« od 14. avgusta narodno avtonomijo v smislu tudi politiške jednotne uprave za vsak narod.

On piše: »Vse kaže, da narodnostnega prepira v Avstriji ne bo mogoče drugače pomiriti, kakor da se država preustroji in preosnuje po federalističnem sistemu. Vsaka narodnost naj tvori zase celoto s popolno avtonomijo... Ves narod naš mora prešiniti prepričanje, da se ne rešimo drugače, kakor da se združimo v narodni avtonomiji. Mi moramo zahtevati zjedinjeno Slovenijo z glavnim mestom Ljubljano za vse Slovence. Vse te avtonomne skupine bi bile nekako združene države avstrijske, ki bi imele skupne financije in vojsko. Za te skupne zadeve bi zboroval vsako leto na Dunaju zvezni državni zbor, kjer bi bile izključene debate o narodnostnih vprašanjih. Avstrija bi se s tako preosnovo temeljito okrepila in bi pridobila tudi ugleda na zunaj... ker dualizem itak razpade prej ali slej, izvrši se isti preobrat tudi v Transilaviji.«

Člankar nasvetuje za sedaj tudi shode, na katerih bi Slovenci protestovali proti nemškemu terorizmu. Stranki kranjski naj se složno lotiti narodnega dela.

Izjave štirskega Slovenca se moremo le veseliti, ker se oprijemlje tistega principa, ki bi državo preosnoval in utrdil njo pa vse narode. Tudi je prav, da je pokazal na bodočnost v Ogerski, kjer morajo narodi doseči analogno preosnovo. Opozarjati pa je gledé na nacionalno avtonomijo vedno na velike težave, katere bi delali deželni zbori. V teh imajo veliko moč činitelji, katerim ni narodnost prva skrb, pač pa drugi interesi. Zato bi se ne smeli ustrašiti, tudi ko hoteli pridržati deželno avtonomijo še nadalje; glavno je, da se dá narodom jednotna zaščita za vsa narodna in jezikovna vprašanja. Seveda narodna samouprava tudi s politiško jednoto za vsak narod bi bila najboljša, najtrvdnejša, a ta bi se polagoma dosegla, kedar bi si narodi priborili narodno avtonomijo zgolj za narodne in kulturnonarodne stvari.

Nemški listi so ponatisnuli dotične odstavke iz »Slov. Naroda«, no le zato, da bi dražili slovanske deželne avtonomiste proti njim. Slovenci pa se morejo tolažiti, da princip nacionalne avtonomije prodira vedno dalje tudi med Nemci, ne gledé na to, da se boré za njo gališki Rusi. Tudi »Vaterland« je uže priobčil poseben članek o narodni avtonomiji, kakor se umeva člankar »Sl. Nar.«, obrača se list seveda proti — njej!

»Nemško« Celje kaže po statistiki občevalnega jezika, kateri hrusta slovansko naseljenje, uže leta 1890 Slovencev 2170 in Nemcev 4060; v bližnji okolici pa 927 Nemcev in 2790 Slovencev, takó da si je v soseski in pomešanih deželah 4960 Slovencev in 4987 Nemcev. Štetje po narodnosti bi pa pokazalo več in o slovensko!

„Domovina“ skuša obuditi zavest med Slovenci štirškimi, da bi se držali gesla „Svoji k svojim“, in imenuje v ta namen slovanske firme v Celju. A komentarija ne sme delati, ker drugače jo zaplenijo. Sedaj ima zaporedoma mnogo predalov v oddelkih praznih, to je, zaseženih.

Dr. Evg. Nigri, namestnik Celjskega c. kr. zdravnik, je dobil kazen 3 dni zapora, ker je pri zadnji Celjski slavnosti na ulici opljuval gospico Ljudmilo Sernečevo. Dr. Nigri je zet Celjskega župana.

Nemške firme v Celju so nekaj slovenskih močij odpustile iz službe.

Koroško. V Celovcu so zborovala katoliška društva, ki pospešujejo zasnovanje kat. vseučilišča v Salzburgu. A katolištvo Wolfvcem ni po godu, in takó so demonstrovali tudi proti temu zborovanju. Bili so veliki izgredi, ki dokazujejo jedno misel, jeden namen, izpodkopavati tla državi in dinastiji, in zato uničujejo Slovane, katolištvo in vlade, ki se jim ne udajejo.

V Celovcu izhaja katoliški list na nemškem jeziku; nekdam ga je imel pok. And. Einspieler v oblasti, sedaj nimajo slovenski svečeniki vpliva pri listu, in ta hiše v duhu, ki ni prijazen Slovanom. Analogno je na Primorskem.

b) Ostali slovanski svet

Cesar je odpotoval k velikim manovram na severno Češko. V Taboru in v Pragi so se mu starešinstva poklonila. Kolodvor v Pragi se je izredno lepo okrasil. Po povraju s Češke pride cesar sredi septembra v Celovec, potem si ogleda manovre še na Ogerskem. Koncem sedt. pride v Meran.

Obče. Sedaj imajo stranke nemške obstrukcije opraviti s shodi, na katerih protestujejo proti novim davkom, zlasti proti temu, da se je davek povišal na sladkor od 13 na 19 gld. Množice in tudi ženske hujskajo proti vladi, ker bi jo radi vrgli in zamenili zopet z vlado, ki bi ugajala zlasti nemško-židovskim pristašem. Molčé pa o tem, da so delovali za povišanje plač uradnikom, drž. služabnikom. Z jedne strani so se tem dobrikali, z druge strani pa izpodkopujejo vlado, ki deluje s § 14. Tu ne gre sedaj za davek, temveč za zmago nemške hegemonije, in zató morajo Slovani biti previdni, da ne pripomorejo nemško-židovsko-liberalni stranki na krmilo. Protesti proti povišanju davka so radi tega ob tej priliki neumestni.

Obstrukcija je našla v povišanju davka na sladkor nov povod za protestovanje, in vidi se, da hoče izigrati najopasnejšo igro. Najbrže si misli, da izgubiti ne more ničesar več, pač pa le pridobiti, v slučaju, da bi se odločilni činitelji uklonili njenemu terorizmu. Na Češkem v nemških delih postopajo uže revolucijonarno. V dan cesarjevnga rojstva so n. pr. v jednom mestu zasmehovali in terorizovali župana, da je razobesil cesarsko zastavo. V drugem mestu, v Graslích, so nosili na glavi sladkorni klobuk, se zbrali v velikih tolpah pa začeli razbijati na poslopje okr. glavarstva. Policija in žandarmerija se nisti mogli dovolj braniti, in moralo je priti vojaštvo na pomoč. Dva razsajalca sta bila še isti večer mrtva, drugih pa je več ranjenih, in celó opasno. Demonstranti so nepretržno prepevali »Die Wacht am Rhein«, »Deutschland über alles« etc.

Grof Thun in naučni minister sta bila pri cesarju v Ischlu. Poprej je bil pri njem zunanji minister grof Goluchowski. Ta je bil šel obiskovat tudi velikonemškega ministra, državnega tajnika gr. Bülova.

Razna znamenja kažejo, da se v najviših krogih premišluje, kakó bi jo ukrenuli, da bi dospeli zopet do normalnega položaja. Proti Čehom, kedar so se zamerili, je veljala moč državna, in Čehi so jo hudó občutili, n. pr. l. 1867, jedino radi tega, ker so bili šli v Moskvo. Ako se pokaže doslednost postopanja tudi gledé nemške obstrukcije, nastopili bi bolji časi za doslej tlačene narode. Toda pomisliti je treba, da naša zunanja politika ima gledé Nemčije hudo polo-

ženje, in treba bode dobro poštovati zunanjo politiko v obče. Ako bodo državniki avstrijski modri, zlasti v zunanji politiki, utegnejo Slovani dobiti, kar jim gre, in država postaviti se na trdna tla. Toliko pa je treba ponavljati, da Slovani naj bodo črez vsó mero previdni, in naj se ne dajo izzivati na nobeno stran. Mirno naj opazujejo sedaj stvari, v smislu, kakor je tudi dr. Engel opominjal Čehe, da bi ne vračali nasprotnikom, kar zaslužijo. Torej: mirne krvi bodimo, a bodimo pripravljeni tudi na najhujše. Več pač ni možno govoriti v tem pogledu.

Cesar je bil pozval bar. Chlumeckega v Ischl, kamor je bil došel tudi drž. svetnik Braun. Sodijo različno o tnm pozivu Chlumeckega, zlasti, da je bil pozvan, da bi povedal svoje misli, kakó bi se zopet pričelo delovanje drž. zbora. Zanimivo za Slovane je vsekakor to pozvanje.

Meseca oktobra se sezove drž. zbor, če ne za drugo, vsaj za delegacije. Te hoče obstrukcija onemogočiti. Nemški krščanski socijalci pa se uže obračajo proti obstrukciji. Izmed členov nemške katoliške stranke se obračata Ebenhoch in dr. pl. Fuchs proti obstrukciji, ki izpodkopuje državo in dinastijo, obsojmeta v obče raznih vrst radikalizem vseh narodnostij ter priporočata vladi odločno dejanje, da bi se napravil konec prepriom med narodi, ki kot taki so za sporazumljenje.

Cesarjevo rojstvo se je, kakor običajno, svečano praznovalo. Le tam, kjer razsaja severna pa južna irredenta, je bilo drugače. Kazali so demonstranti protidinstično mišljenje, in to ne le na Češkem, temveč tudi v mnogih gnezdih po Štirskem, Koroškem.

V Trstu so leta in leta Slovenci in ž njimi združeni Hrvatje služili vladi v stafažo, da je mogla poročati, kakó lojalen je Trst. Irredenta se je pa v pest smejala, da dobiva ona plačilo za lojalno postopanje Slovanov. Letos pa so Tržaški Slovani ukrenuli modrejše. Vladaju so posebe izrazili svojo vernost in udanost, na zunaj pa so se držali pri kraju. In takó so vsaj oni odtegnuli povod k lažem, kakor da bi ves Trst, torej tudi irredenta, izkazoval lojalnost. Sedanja Tržaška vlada torej ni našla tistih Slovanov več, kateri so jej služili poprejšnjih let, da je toliko laže pospeševala italijanstvo, in kar je združeno ž njim.

Državnim slugam se plače povišajo, in sicer vsled cesarske naredbe po § 14. Za letos bo povišanje veljalo od 1. sept. do konca leta. Plače so po 700, 600, 500, 400, oz. 450 gld. Določene so tudi aktivitetne doklade po 50 proc., 30 proc., 25 proc. in 20 proc. Davek na sladkor se je povišal po istem § 14., kakor sedaj plače drž. slug. Drugo se vjema z drugim, in obstrukcija ne vé, kakó bi se jezila, da jej je fin. minister dr. Kaizl uničil povod za razsajanje vsaj pri povišanju plač drž. slugam, za katere so se toliko potezali ravno pri obstrukciji.

Ogersko. Slovaki so vedno v hudem položaju. Sedaj, ko so se začeli gibati na shodih, jim izmišlujejo različne programe in spomenice; samo da bi jih črnili in uže v kali zopet zatrli novo gibanje. Društvu „Živena“, ki se ne bavi s politiko, so pripisali cel politiški program, v tem ko društvo čisto nič ne vé o tem programu. Najlepša pa je ta, da po nemških židovskih listih so ponatisniti ta izmišljeni narodnopolitiški program tudi mnogi slovanski listi.

Bosna in Hercegovina. V Sarajevu izhaja list „Bošnjak“, ki zagovarja muhamedanstvo in „bosanski“ jezik. Med Hrvati je takih, ki se nadejajo, da muhamedani Bosne in Hercegovine se pokatoličijo in s tem pohrvatijo. „Bošnjak“ se v 34. št. silno huduje nad listom „Süden“, da je pisal v takem smislu. List pravi: Mi Bošnjaci, budučí imamo svojo slavnu i s povjesti i tradicijama dokazanu bosansku narodnost, nije nam od potrebe stupati ni v srpsko ni u hrvatsko kolo, jer smo sumjali, da hrvatsvo ima uskih sveza sa katolicismom, isto onako, kao i srpstvo sa pravoslavljem . . .“

Mi vidimo tudi med „Bošnjaki“ dokaz, da ne gledajo daleko; „Bošnjaki“. Hrvati in Srbi mislijo, da, ker jih zapadna sila ne prosleduje neposredno in dovolj očitno, je ta zapadna sila za nje bez opasnosti. Pride pa doba, ko bode isti narod s tremi sedanjimi imeni obsojal svoje hrvatsvo, srbstvo in „bošnjaštvo“, da se ni do časa sporazumel in utrdil proti agresivni zapadni, specialnogermanski politiki. Tudi Slovence so razdelili v „Kranjce“, „Korošce“, sedaj pa mahajo po njih. In ne daj, da bi se godilo takó le preskoro tudi „Bošnjakom“ in njih drugim krvnim, če tudi po veri različnišim bratom. S tem obsojamo separatizem in partikularizem južnih bratov, ki, kakor se vidi, so v Bosni še jako najivni, dasi stojé pod prebrisanimi polit. načelniki. Agresiven bi ne smel biti ne Hrvat, ne Srb in ne Bošnjak, drug proti drugemu, pač pa bi bili dolžni iskati sredstev, ki bi jih združila v jednotno celoto v vsem kulturnem delovanju.

Črna Gora. Turški vladni listi povdarjajo zasluge črnogorskega kneza, da je od l. 1883 živel v prijateljskih odnošajih s Turčijo.

Knez Nikola I., kneginja Milena pa knezič Mirko so odpotovali čez Bar v Carjigrad obiskat sultana. Šel je tudi zunanji minister Vuković ž njimi. Sultan je uže davno vabil kneza, da ga poseti.

Srbija. Vedno bolj se kaže, da so zapirali nedolžne gledé atentata na Milana. Izmed zaprtih so nekatere uže izpustili. Nekatere pa so obsodili na hudo ječo, toda ne radi tega, kakor da bi bili sokrivi pri atentatu, temveč radi žaljenja Milana, tistega viteza, ki hoče smatran biti kraljem, a je to čast prodal za velike zneske, a pozabil na moštvo. In temu podlecu morajo najemati v deželi ljudi, ki hodijo kot deputacije izražat radost, da je Milan ostal pri življenju. Mladi kralj Aleksander pa smatra dohajanje deputacij dokazom, da je narod udan in veren domu Obrenovičev. Isti Aleks. obsojuje radikalce, kakor da bi ne bili lojalni, in kakor ne bi bili sposobni za vladno krmilo. On tvrdi celó, da ni mogel nič opraviti z radikalno stranko, v resnici pa jo je vrgel njegov oče, priklativši se zopet v domovino, od katere se je bil odkupil, in v katero bi se ne smel nikdar več povrnuti.

Oče pa sin sta odšla v Niš, kjer bode nekaj dnij zborovala tudi skupščina; ta sklene vse, kar Milan hoče, ker je sestavljena samo iz vladnih mamelukov.

Kakó samovoljno postopa Milan, je najboljši dokaz to, da celó njegove ministerske kreature ne morejo več odobravati vsega, kar izumi zli duh Milanov. Dva ministra sta radi tega uže odstopila, in menijo, da kmalu odstopi tudi ministerski načelnik, a Milan ga drži, ker

ne najde z lepa drugih móž, ki bi se pokorili trinoštvu Milanovemu. Narod pa trpi in čaka rešitve, pred vsem, da bi odnesel pete Milan in dal za vselej slovo domovini, katero je izmuzgal in spravlil v velike dolgove.

Rusija. Zveza med Francijo in Rusijo ostane neoslabljena, klubu temu, da se približuje Nemčija in Francija druga drugi. Ko je bil sedaj Delcassé, franc. minister vnanjih poslov, je v napitnici na Muravjeva, vnanjega ministra Rusije, naglašal, da njegov obisk v Petrogradu pomenja še trdnjšo zvezo obeh velesil.

V Kijevu je zboroval arheološki kongres, katerega pa se ni udeležilo mnogo Slovanov. To je nemške liste razvesililo, ker menijo, da je dokazano tudi o tem, da Slovani imajo medsebojno kulturno vzajemnost le na ustih in peresu, ne pa tudi v delih. Mnogo je resnice v tem, krivi so pa Slovani sami, in večí njih narodi vsaj v toliki meri, kakor manjši.

Nemčija. V pruskem dež. zboru ste bili dve predlogi na dnevnem redu: okrajšem in znanem daljšem vodotoku, ki bi šel od Labe proti zapadu do Rena. Cesar Viljem je ob posebni priliki izjavil, da on hoče ustroj obeh prerovov, in ministri so dokazovali njuno potrebo iz gospodarskih in strateških vzrokov. Ko pa je prišlo do glasovanja pri 1. in 2. čitanju, je glasovala večina proti skupni predlogi. Seveda vodotoka se takó ali takó izkopljeta; ali vendar je pomenljivo, da se stranke, sedaj zlasti, agrarna, ne bojé upreti ne volji cesarjevi. Cesarju nekoliko kljubujejo tudi radi tega, da prezira parlament ter hoče doseči, ne kar sklepa drž. zbor, temveč kar sklene on sam. Sedaj ugibljejo, kakó bodo protivniki kaznovani, in ali se razpusti drž. zbor.

Avstrijski nemški irredentovci hodijo vedno čez meje v Nemčijo in tam govoré proti Avstriji. Sedaj pa se temu vendar upira saška in bavarska vlada in prepoveduje nastop Wolfa in tovarišev, izjavivši, da se ne sme govoriti na nemških tleh proti aktom vlade zavézne Avstrije.

Francija. Mnogo tednov uže se vrši revizijski proces proti Dreyfusu, in sicer v neznatnem mestu Rennes. Židovska moč se kaže sedaj v vsej svoji dejstvenosti. Iz židovskih novin ne pozveš danes drugega, kakor to, kar hočejo one poročati o zaslišanju mnogoštevilnih prič, a vendar se po ovinkih zvé, kakó se prav za prav vrši vsa stvar. Vidi se, da Dreyfus in njegova dva zagovornika so vse pretultali, in nič jim ni skritega. Mnogo, kar bi govorilo proti Dreyfusu, so takó ali takó uničili, ali pa je kaka za proces važna oseba uže zapustila ta svet. Dreyfus se vede kakor kaka Pythia, keđar se ne more izviti. Kjer bi bil moral jasno, odločno odgovoriti, tam jo je sofistiški zasuknul. Nekateri generali so stvari pojasnili takó, da misleči človek ne more dvomiti o izdajstvu Dreyfusovem. Sedanje ministerstvo pa vse takó napeljuje vodo na mlin skupnega Židovstva. O poslednjem bodo velike množice sodile odslej drugače nego doslej. Oči se odpirajo, in če ne drugega, bode civilizacija imela vsaj ta moralni dobiček. Med tem pa vsa Francija trpi, in trpljenje jo še čaka takó ali takó.

Književnost.

„Glas“. Glas vjedinjene hrvatske, srpske i slovenačke omladine. Za književnost, politička i socijalna pitanja. Vsebina ravno izšedšega 2. št.: Policijni moral. — A. Schlöffle: Jedro socializma. — Svezozar Pribojevič: Hrvatska i srpska opozicija prema našim narodnim aspiracijama. — Milan Krištof: Gospodarska kriza i zemljoradničke zadruge. — Dr. Th. Ziegler: Djak prema politici i socijalnomu pitanju. — Književnost. — Bilješke. — 3. št. izide po počitnicah. Za 5 števil, ki izidejo letos, se plača 1-50 gld. Naročnina, pisma, časopisi v zamenj in tudi reklamacije itd. se pošiljajo na adresu: Milan Šrabec, Zagreb, Tvornička ulica. Napačno se je vrnulo nekoliko števil, na Dunaj na ime izdatelja, ki je le formalno podpisal pri tem izdaju. Mladi gospodarstveniki vedno bolj dozorevajo in podajajo premišljenja vredne članke. Med »bilješkami« nas je posebno razradostilo programu odgovarjajoče stališče pod rubriko: „Poslije slave“. Tu se gledé na žalostno pojavljanje ob Zmajevi proslavi presojajo in obsojajo jednako pravično udeležniki ne le od srbske, temveč tudi hrvatske stranke. Obsoja se napad frankovske vizitadi na mirne goste srpske. ... „Pa sveučilišni gradjani! Navaliti u Zagrebu na šaku Srba, — ala junaštva ... Zaista, sram nas mora biti sve Hrvate, da ima ove fukare čak i na našem najvišem prosvjetnom zavodu, kao što je sveučilište ...“

Prav takó! Gledé na pravilne vednje dijaštva slovenskega pa opozarjamo tu na članke, ki izhajajo v »Slavisches Echo« pod zaglavjem: »An die slavischen Studenten.« Nas pa veseli, da med jugoslovanskim dijaštvom kljub današnji korupciji raste — moštvo! Bodi nam sreča ugodna!

Slovanski Přehled, sborník statí, dopisův a zpráv ze života slovanského. Red. Ad. Černý. Roč. I., číslo 10. Obsah: Ze slovanské poesie: F. Táborský: Z lyriky A. S. Puškina. — Stati: J. Máchal: Aleks. S. Puškin. — J. Hudec: Zmaj Jovan Jovanović. — L. Kuba: Texty písní srbochorvatských pod vlivem nápevů. — Dopisy. — Literatura, věda, umění. Přehled literatur slovanských za rok 1898: Chorvatská. — Referáty a oznámení knih. — S to štév. je prvi letnik »Slov. Přehl.« završčen. Govorica se je raznašala, da preneha izhajati. No, odločili so se vendar še za nadaljnje izdaje. Uredništvo pa pravi, da so jako zanikarno, mlacno podpirali to podjetje, in nadaljevalo se bodo le z velikim požrtvovanjem, a tekem II. leta se dokaže, ali je slovanstvo med nami le na ustih, ali pa tudi v delih. Uredništvo hoče vse stvoriti, da se bode izpolnjeval postavljeni program lista, ki odslej dobi tudi na zunaj večí format.

»Slovanski Přehled« je donasal v resnici obilo poučnega gradiva v spoznavanje Slovanov med seboj. Kulturno, zlasti literaturno delovanje se je obsežno razpravljalo in beležilo. Vtis pa nam je napravil prvi letnik, da se nekako preveč spredi postavljaja poljski element, in da vlada tu nekaka blagohotnost, ki zaostaja za objektivnostjo nasproti rusckemu narodu. Uredništvo se trudi biti objektivnim, ali zavisno je preveč od sotrudnikov, in ako se hoče izognuti pristranosti gledé Rusije in ruskega naroda, dolžno je v večem obsegu priobčevati razprave in spise od ruskih pisateljev, med katerimi je dovolj nepristranskih, videčih solnce in sence na drugih slovanskih, a tudi na svojem narodu. Nadejamo se, da drugi letnik pridobi tudi v tem pogledu na notranji vrednosti, in zato odkrito želimo, da bi dobil obilo popolne podpore v gnotnem in duševnem pogledu.

»Přítel Domoviny« je češko izdanje, ki se dá primerjati na Slovenskem z Gaberščekovo »Slovensko knjižnico«, izhaja v Pragi v zvezkih 12 krat na leto in stoji 1-60 gld. na leto, posamni zvezki so po 16 kr. Završilo se je ravno XV. leto. V 10. in 11. zv. dokončenega letnika je nekoliko prevodov Puškinovih del, ki jih je preložil L. S. Macháček. Med temi prevodi so: »Pověst Bělkina«, »Mouření Petra Velikého«, potem »Anekdoty«, »O Durovu«, »Deržavin«, »Z rozmluv Natalije Krilovny Zagnjážské«, »Rodopis Puškinuv a Hanibaluv«, »Rusalka«, »Pohádka o carí Sultanu«, pesni »Sestra a bratři«, jedna západních Slovanův. — Prevodi so povsem verni. Na koncu je še članek Aleks. S. Puškina a jeho památka itd. Med Slovenci imajo nekateri izvirno izdanje; s tem morejo primerjati te prevode in se takó tudi jezikovno vglabljati v duh slovanskéine. V prošlih zvezkih tega letnika so prevedeni »Křižáci«, roman H. Sienkiewicza od J. J. Langnera. Čitateljem priporočamo to vrlo izdanje; naročnina se pošilja na: Vydavatelstvo »Přítel Domoviny« v Praze.

»Lužica«. Měsačník za zabavu a poučeníje. To med Slovani velecenjeno izdanje, katero urejuje prof. Ernst Muka, priobčuje zanimive spise ne le gledé lužičkih Srbov, temveč tudi

Slovanstva v obče. Letos popisuje A. Sommer svoje lansko potovanje »k bratskim in tujim narodom.« Obširnše se označuje A. S. Puškin. Priobčujejo se »listi z novšega Srbstva«, zabeležujejo in presojujejo se knjige, ki se dostajajo Slovanstva v obče. Kdor se hoče poučiti o goruje- in dolnجلužiških Srbih, ima v Lužici najzanesljivejši kažipot. Za Avstrijo velja le 2 gld. Naročnina se pošilja na adresu: Canonicus Pfarrer, Jakob Hermann, Ostro b. Panschwitz, Sachsen.

Slovcké Pohľady, ča sopis zabavnopoučný. Redaktor a vydavatel Jozef Škultéty. V 8. seš. XIX. letnika je mnogo spisov in pesnj, med njimi: Obrazy zo slovenského povstania. Na päťdesiatročnú rozpomienku. Prepracoval Sv. Hurban Vajanský. — Kremenická školstvo. Prispevki k dejinám osvetly na Slovensku. P. Križick. — Slovanský jazyk, živá starina. — Literatura. Itd. Stoji na leto 5, na 1/2 leta 2-50 gld. Izhaja v Turč. Sv. Martine na Ogerskem.

Hlas. Měsačník pre literaturu, politiku a otázku sociálnu. Čís. 1., ročník II. Obsah: Po prvom roku. Dr. V. Šrobár. — Jak pracovat? Prednáška prof. G. T. Masaryka. — Obrodenie. — Obzor. — Referati. — Ta novi slovaški mesečník, ki ga urejuje dr. Pavel Blaho, stoji na leto 3 gld., za dijake 2-50 gld. Naročnina, časopisi, pisma se pošiljajo na adresu: Redakci »Hlasu« v Uh. Skalici (Szakolca, Nyitra m.) Uhorsko. Kakor med Čehi in Hrvati, oprijemlje se mladi naraščaj tudi med Slovaki nove stuje, t. j., stoji na narodnem stališču, skuša pa stari program popolniti s pretresanjem socijalnega vprašanja. Na tem novem tiru je tudi »Hlas«, katerega se oklepa učča se mladina slovaška.

Живая Старина. Периодическое издание отдѣлення этнографіи Императорскаго русскаго географическаго общества под редакцію Предсѣдателяствующаго въ Отдѣленіи этнографіи В. И. Ламаискаго. Выпуск I., годъ IX. С.-Петербургъ 1899. Оглавленіе: Расказы изъ жизни Папѣхъ Книдринскаго Полесья. В. Н. Добровольскій. — Этнографическіе замѣтки на пути отъ г. Никольска до г. Тотмы. Гр. Потанинъ. — Распредѣленіе жителей Битольскаго Вилаяета по народностямъ и вѣроисповѣданіямъ, въ 1897 году. А. Ростковскій. — На мірскомъ передѣлѣ земли. (Очеркъ изъ сѣверно-русской жизни). А. А. Шустиковъ. — Мѣстные слова города Тотмы (Волог. губ.) Записалъ В. Шевляковъ. Itd. Та zvezek (150 str.) stoji 1 rub. 50 kop. — Jeden sestavek te knjige prinaša statistiko o Bitoljskem Vilajetu in kaže, kake prebivalce ima vsak kraj. Zanimivo je za Slovence, da imajo polno takih krajevnihih imen, kakoršna se nahajajo v tem Vilajetu, na pr.: Suhodol, Bela Cerkev, Trnovci, Oblakovo, Novaci, Oreho, Trnovo, Bukovo, Bistrica, Trstenik, Brezovo, Leskovo, Dolenci, Gradišče, Drenova, Zagrade itd., itd.

Русскій Филологическій Вѣстникъ, издаваемый подъ редакцію профессора А. И. Смирнова. 1899 г. Nr. 1. и 2. Варшава. Обезаа med drugim: Краткій указатель къ Русскому Филологу. Вѣстнику по языковознанию въ I. по XL годъ (съ 1879 по 1898 г.). Е. К. — Къ діалектологіи великорусскихъ нарѣчій. Извлеченія изъ сборника сказокъ и преданій Самарскаго края, собранныхъ и записанныхъ Д. Н. Садовниковымъ. П. Шейна. — Къ біографіи В. И. Григоровича. В. Францева. — Къ исторіи славянскаго перевода евангелія. М. Сперанскаго. — Новыя книги и брошюры. — Педагогическій отдѣлъ. Itd. Izhaja po 4 krat na leto, skupno na kakih 50 polah vel. 8° in stoji na leto 7 rub. Adresa: въ Варшаву. — Въ редакцію Русскаго Филологическаго Вѣстника. — Slovanski jezikoslovci jako potrebujejo tega znamenitega izdanja.

„Живое Слово“. Ежемѣсячный литературно-научный и политический журналъ. Ves ta zvezek (V) je posvečen Puškinu. Med drugim podaje tudi govor dr. Verguna, ki ga je imel na Dunajski Puškinovi slavnosti in označenje Puškinovo od Lašina, kakoršna je bil isti avtor priobčil tudi v »Slav. Echo«. »Ж. Сл.« je mesečník, ki izhaja pod uredništvom Ju. A. Javorskega, in stoji na leto 6 gld., za pol 3-50; posamični zvezki so po 80 kr. Adresa: въ контору редакціи »Живаго Слова«, во Львовѣ (Lemberg), ул. Гауснера 18.

„Зора“, лист за забаву, поуки и книжевност. Srbski mesečník, ki izhaja IV. leto v Mostaru. V 7. br. ima: Od Sempera: Српска библиографіја. — Одговори на питања уредништва српскимъ книжевеницима: Одговара Марко Цар. — Пјесме. — Приповјетке. — Чланици. — Оцjene и приказани. — Кривика. Izdava list Pacher in Kusića v Mostaru; stoji na leto 4 gld., za dijake 3 gld.

„Die Sprache und Literatur der Wenden“ von Louise Hoffmann. 40 str. — Drobna knjižica seveda ne more podati dostojno o lužičkih Srbih, no še tako povdarja bolj, kako so za nje

zanimali Nemci. Vendar pisateljica zasluži za svoje simpatije do Lužičanov zahvalo, saj tudi ta knjižica kolikor toliko priča, da Nemčija ni povsem germanska.

Prof. prava v Gradcu in sociolog L. Gumplovič je izdal veliko delo sinovo: *Zur Geschichte Polens im Mitteleiter*, kjer se dokazuje, da je na Poljskem slovansko bogoslužje trajalo dalje nego to učé poljski učenjaki.

V Bruselju je izšla knjiga *Goup d'oeil économique sur la Serbie actuelle*, podajajoča obširno gospodarsko statistiko srbske kraljevine.

„Etudes de mythologie slave“. Ponatis razprave znanega učenjaka prof. L. Legerja, priobčene v Pariški *Revue de l'histoire des religions*. Cena 1 frank.

„Denkmale der Tonkunst in Oesterreich“ prinašajo dela Jakoba Gallusa, rodóm Slovenca, s katerim glasbenikom je naš rojak dr. Mantuani soznail učeni svet.

„La Hongrie économique“ se zove list, ki ga izdaje Pariška knjigarna Quillaumin & Co. pod uredništvom J. Szterenyja.

„Führer durch Dalmatien“, spisal Petermann. 165 slik Fischeerjevih, 4 zemljevidi in 4 črteži. — To knjigo je dalo napisati društvo za gospodarske interese Dalmacije, pod pokroviteljstvom nadvojvode Frana Ferdinanda in predsedništvom grofa Harracha.

V Pariški *Reforme sociale* je izšla studija A. Lorey Beauilena o Slovanih ob Adrijl.

„Hrvatstvo u narodnoj predaji i običajima po Herceg-Bosni.“ Zbral Iv. Zovko. Ponatis iz „Osvita“ v Mostaru. Cena 30 kr. 97 str.

Opomnja uredništva. Radi tega, da se novi list *Slavisches Echo* razvija nepričakovano ugodno, hoče urednik obrnuti vso svojo pozornost k temu listu. Vsled tega, in ker nima dovolj pomočnikov za *Slavanski Svet*, ne more urednik dela in opravila zmagovati za oba lista. Zatorej naznanja izdatelj obeh listov, da izide poleg 14. št. *Slav. Sveta* letos samo še jedna številka tega lista v mesecu septembru. Izdatelj pa si pridržuje pravo na ime in last *Slovanskega Sveta* i nadalje.

V vsem torej izide letos 15 števík *Slav. Sveta*, za katere znaša skupna naročnina 3 glđ. 13 kr., in za tiste, ki plačujejo po 4 glđ., le 2 glđ. 50 kr. Kdor je doslej plačal za $\frac{3}{4}$ ali vse leto, dobi preostanek nazaj ali v denarju ali pa s tem, da se mu bode pošiljal list *Slavisches Echo* za dotični znesek. Kdor pa je naročen in je uže plačal tudi na *Slav. Echo*, bode dobival toliko časa dalje ta list, za kolikor znaša preostanek. Seveda le tedaj, če je tak modus dotičnikom po volji.

Ob tej priliki prosimo vljudno, da poravnajo naročnino tisti, ki so zaostali ž njo več ali manj časa. Čakali bomo do konca septembra. Kdor bi ne plačal dotlej, dobi od sodišča opomin; želimo pa, da bi tega ne bilo treba pri nikomur.

V poslednji letošnji številki označimo nekoliko zgodovino izhajanja *Slavanskega Sveta*, in to za slučaj, da bi v obče ne izhajal več. Ob desetletnici smo bili to opustili; združimo torej sedaj skupno dobo 12 let.

Upravništvo „Slov. Sveta“

ima na prodaj po nekoliko letnikov tega lista vseh let. Oddaje jih s poštnino vred po 2 glđ.; za leto 1896 le

za 1.25 glđ. in za leto 1897 za 1.75 glđ. V prvih letnikih je več obširnih kritičnih razprav o gregorijanskem kole-darju, o zgodovini rimskega obreda, in te razprave so vredne, da jih uvažuje katoliško svečeništvo, ker v obče ne dobi v takó kratkem kritičnem pregledu silno zanimivih in instruktivnih, genetično razpravljanih snovij. — Mlajšemu naraščuju pa morejo tudi prvi letniki *Slav. Sveta* dobro služiti v pouk, ker so v njem članki in razprave, ki sezajo do jedra glavnim političnim vprašanjem, važnim zlasti za avstro-ogerske Slované. V „ruskih drobotnicah“ n. pr. je nakopičeno mnogo tudi literaturnih opomenj in kritik, in mnogokako knjigo si more kdo naročiti po navodu istih beležek. Tudi če kdo prečita samo jeden letnik, ki ni še čital „Slovanskega Sveta“, pridobi mnogo tega, kar je potrebno znati o Slovanstvu in sosebno tudi o politiki v Avstro-Ogerski. — Nadalje ima isto upravništvo na prodaj Levstikovega „Martina Krpana“ v ruskem prevodu slovenskega rojaka, ruskega profesorja M. Hostnika, snopič po 15 kr. Mladina, ki si more danes pomagati s Hostnikovim ruskim slovarjem, si pridobi uže samo s tem prevodom lepih svojstev ruskega jezika Srednješolcem ugaja skupna naročba na ta prevod. — Tudi „Rusko pravopisanje za učéce se“, katero je Slovincem preložil dr. Jenko, je možno še dobiti po 10 kr. zvezek. — Knjižica „Naši knjižni grehi“ kaže na mnogo napak v današnji slovenščini; spisal jo je za *Slav. Svet* M. Hostnik, in se sedaj oddaje odtis po 12 kr.

Upravništvo „Slov. Sveta“ ima tudi več slovanskih listov od poslednjih let; moglo bi kak letnik ali skupino števík oddati prav po ceni. Komur je mari zato, naj popraša, morebiti se mu ustreže po godu

IGNAZ NOTTER,

Siebmacher und Gitterstricker, Wien, XIV., Roberthamerlinggasse 11.

Pletiva iz drata vseh vrst, mreže za ograde, sita z lesenim obodom pohišna in domača orodja in vsakatera dela moje stroke izdelujem solidno in najceneje. Naročbe v provincijo naglo izvršujem.

Podgane in miši

delajo največo škodo po kletah in skladiščih.

Najhitreje jih pokonča od mene iznajdena uničevalna pašta, katero more uprablyjati povsod vsakdor. Cena pašti pol kilo glđ. 1.50. Izgotavljam tudi najnovejši, od občinstva kot najbolji priznan mehaničen skopec za podgane in miši, kateri prekaša vse dosedanje iznajdbe v tej -troki. Moreš jih s tem skopcem vloviti 15 do 20. ne da bi ga napravil na novo. Cena skopcu za podgane glđ. 4.—, za miši glđ. 1.80 do 2.60. — Skopec za štorke glđ. 1.20. Prodajalcem odstotke.

Prodaje in izdeluje

L. Pösch,
Spengelmester.

Wien, XVII. Bez. Blumengasse 60.

Izdeluje akvarije na steno, na mizo, kabine za kopanje ptičev, svetilnice ročne, stenske, za voze in grobe.

Osnovano 1872.

Senzacionalna iznajdba.

Ces. in kralj. izključ. privilegij.

Radikalni pomoček proti poti nóg dobi vsak, ki trpi na tem, le z nošo črevljev za pót, katere sem iznašel sam, kateri so s c. kralj. patentom odlikovani in varovani, in kateri so izdelani z impregnovanim vdelenjem usnjastih podplatov; ti črevlji imajo lastnost, da do cela in za vselej odstranjajo sitni pot na nogah, nastajajoča vnetja in najhujše ozebke in kurja očesa.

Naročbe od zunaj se izvršujejo v 14 dneh proti poštnemu povz. tju. Ilustrovane prospekte z navodom, da vzameš mero sam, gratis in franco.
Jos. Hanzlik, Wien, XIII.,
Wels-gasse Nr. 2.

„SLOVANSKI SVĚT“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto glđ. 5, pol leta glđ. 2.50, četvrt leta glđ. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 glđ. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 glđ. 50 kr. — Inerate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik**, Tiskli Bratři Chrastinové ve Valašském Meziříčí,